

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ
PROJESİ)

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

ÖZEL EĞİTİMDE OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

Ankara 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ÖZEL EĞİTİMDE OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI	3
1.1. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	3
1.1.1. Tanımı ve Önemi	3
1.2.Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları	9
1.2.1. Kavram Geliştirici Çalışmalar	9
1.2.2. Kavram Geliştirici Oyuncaklar	13
UYGULAMA FAALİYETİ	16
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	18
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	19
2. OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARINI ÖZÜR GRUBUNA GÖRE HAZIRLAMA	19
2.1. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Planlanmasında ve Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar.....	19
2.1.1. Özür Grubuna Göre Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarını Planlarken Dikkat Edilecek Noktalar	19
2.1.2 Özür Grubuna Göre Türkçe Dil Etkinliklerinin Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar	20
2.1.3.Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinlikleri	20
2.1.4.Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Uygun Araç Gereç Hazırlanırken Dikkat Edilecek Noktalar	43
2.1.5.Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İçin Etkinlik Hazırlama	43
UYGULAMA FAALİYETİ	44
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	46
MODÜL DEĞERLENDİRME	48
CEVAP ANAHTARLARI	50
KAYNAKÇA	52

AÇIKLAMALAR

KOD	141EO0033
ALAN	Çocuk gelişimi ve eğitimi
DAL/MESLEK	Özel eğitimde öğretmen yardımcılığı
MODÜLÜN ADI	Özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları
MODÜLÜN TANIMI	Özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını tanıtan ve özel eğitime uygun okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını seçmeyi, araç gereç ve etkinlik hazırlamayı içeren öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlamak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç: Uygun ortam sağlandığında, özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlayabileceksiniz. Amaçlar: 1. Uygun ortam sağlandığında, özel eğitimde özür türüne göre okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını seçebileceksiniz. 2. Uygun ortam sağlandığında, özel eğitimde özür türüne göre okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını hazırlayabilecek ve uygulayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, özel eğitim kurumları, rehberlik araştırma merkezleri, çocuk gelişimi atölyesi Donanım: Kaynak kitaplar, bilgisayar, projeksiyon, fotoğraflar, afiş, broşür, dergiler, uyarıcı pano ve resimler, tepegöz, slayt, asetat, CD, VCD, bilgisayar donanımları, DVD, televizyon, projeksiyon, teyp, çeşitli kavram geliştirici ve eğitici oyuncaklar, kavram kartları, eğitici kitaplar, kavram kitapları, çeşitli eşyalar, artık materyaller
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülde yer alan her bir öğrenme faaliyetinden sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendinizi değerlendirebileceksiniz. Öğretmen tarafından modül sonunda kazandığınız bilgi ve becerileri değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçme araçları uygulanacaktır.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci

Özel eğitimde engelli çocuğun özür grubuna göre eğitim yapılmaktadır. Özel eğitimde özür grubuna uygun tüm engelli çocuklara okuma yazmaya hazırlık çalışmaları uygulanmaktadır.

Özel eğitime gereksinimli çocuklarda, okuma yazmaya hazırlık becerileri bireyselleştirilmiş öğretim programları içerisinde hazırlanabilir, öğretim sürecinde de hazırlanan basamaklar belli bir düzen içinde uygulanabilir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı içerisinde, özel gereksinimli çocukların, özür ve tür derecelerine göre, günlük yaşamda kullanılan kavramları algılamaları, basit ve anlaşılır yönergelerle, çeşitli becerileri, bu kavramlar doğrultusunda kazanmaları, özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları içerisinde yer alır.

Bu nedenle özel eğitimde verilen okuma yazmaya hazırlık becerileri, engelli çocukların kavramları ve bu kavramlar doğrultusunda bir takım becerileri kazanmaları açısından büyük önem taşır.

Bu modül ile edineceğiniz bilgi ve beceriler sayesinde, özel eğitimde özür türüne göre okuma yazmaya hazırlık etkinliklerini tanıyarak seçebileceksiniz. Ayrıca bu etkinliği hazırlayabilecek ve çocuklara uygulayabilme becerisi elde edeceksiniz. Özel eğitimde özür türüne göre okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri ile ilgili verilen örnek etkinlik ve araç gereç rehberliğinde, sizde uygun etkinlik seçmek, yaratıcılığınızı kullanarak, hazırlayabilmek ve uygulayabilmek için yeni bilgi ve beceriler kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında özel eğitimde özür türüne göre okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını seçebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan özel eğitim kurumları ve merkezlerden ve her türlü kaynaktan, özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmalarının tanımını, önemini ve özelliklerini araştırınız.

1. ÖZEL EĞİTİMDE OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1.1. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

1.1.1. Tanımı ve Önemi

Özel eğitimde verilen okuma yazmaya hazırlık becerileri, engelli çocukların kavramları ve bu kavramlar doğrultusunda birtakım becerileri kazanmaları açısından büyük önem taşır.

Özel eğitime gereksinimli çocuklarda, okuma yazmaya hazırlık becerileri bireyselleştirilmiş öğretim programları içerisinde hazırlanabilir, öğretim sürecinde de hazırlanan basamaklar belli bir düzen içinde uygulanabilir.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı içerisinde, özel gereksinimli çocukların, özür ve tür derecelerine göre, günlük yaşamda kullanılan kavramları algılamaları, basit ve anlaşılır yönergelerle çeşitli becerileri bu kavramlar doğrultusunda kazanmaları, özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları içerisinde yer alır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı içerisinde özel gereksinimli çocuğun özür grubu ve derecesi göz önüne alınarak bu çalışmalar basitten karmaşığa doğru sıralanmalı ve çocuğun anlayabileceği basit ve anlaşılır yönergelerle verilmelidir. Çocukların yönergelere uygun olarak çalışmaları sağlanmalı ve bu çalışmaları hazırlarken, çocukların **özür grubu ve derecesi** göz önüne alınmalıdır.

Özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık becerileri çok önemlidir. Bu çalışmalar sayesinde;

- Çocuklar olaylar ve kavramlar arasında bağlantı kurarlar.
- Kavramları öğrenme becerileri artar.
- Dil ve zihin gelişimleri desteklenir.
- Neden-sonuç ilişkisini kurarak belli kavramları kullanırlar, problem çözme, gözlem yapma vb. becerileri gelişir.
- Yapılan bu etkinliklerle motor ve yönsel motor becerileri desteklenir, küçük kasları gelişir.
- Yaratıcılıklarını ortaya çıkarma fırsatı bulurlar ve geliştirirler.
- Sosyal ve duygusal gelişimleri açısından da dinlemeyi, sırasını beklemeyi, duygu ve düşüncelerini ölçülü davranışlarla aktarmayı öğrenirler.
- Grup içinde kendini ifade etme cesareti kazanarak kendilerine olan öz güvenleri gelişir.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındaki amaç, çocuğun okuma yazma sürecine ulaşmaya kadar geçirdiği zaman içerisinde, çeşitli kavramlarla, birtakım becerilerin öğretilmesine yer vererek çocuğun ilköğretim yaşamında okuma ve yazma davranışını kazanmasına yardımcı olmaktır.

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, motor koordinasyon, algısal ayırt etme ve yönsel motor koordinasyon alanları bulunmaktadır.

➤ **Motor Koordinasyon**

Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındaki görüş ve hareket arasındaki fiziksel yeterlilik, el göz koordinasyonu şeklinde adlandırılan alandır. Esas olan parmak kaslarının gelişimi ve el göz koordinasyonunu geliştirmektir.

• **Motor Koordinasyon Alanındaki Hazırlık Çalışmaları**

- o Hamur-çamur çalışmaları,
- o Basit bir şekli kopya etmek,
- o Kesme-yapıştırma çalışmaları,
- o Boyama çalışmalarıdır.

Resim 1.1: Boyama çalışması

Etkinlik:

Çevrenizde bulunan bir özel eğitim kurumuna giderek aşağıda verilen motor koordinasyonu ile ilgili etkinlik çalışmalarından birini uygulayınız. Uyguladığınız çalışmanın sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Aşağıda verilen etkinlikler uygulanırken çocuklara basit ve anlaşılır yönergeler veriniz. “Parmağını bastır” , “Fırçayı tut ve şu şekilde noktalar koy” ,”Boya kalemini tut, düz çizgi çiz”, “Parmağınla şu şekilde yapıştır “ vb.

Bu etkinlikler A4 kâğıtlarına, eğitimci tarafından çizilip hazırlanabilir veya çeşitli nesneler, eğitici oyuncaklar, çevredeki her türlü materyaller kullanılarak uygulanabilir.

Etkinlik 1: Oyun hamurunu ince ve geniş bir şekil açılarak işaret parmağıyla hamura düz çizgiler çizme

Etkinlik 2: İnce kenarlı, geniş bir kum kutusu içinde işaret parmağıyla düz çizgiler çizme

Etkinlik 3: Sulu boya çalışması yaparken fırça yardımıyla belirlenen noktaları birleştirme

Etkinlik 4: Parmak boyası kullanarak düz çizgi çalışmaları yapma

Etkinlik 5: İnce uzun kesilmiş olan el işi kâğıtlarını A4 kâğıdına işaret parmağını kullanarak yapıştırma suretiyle desen çalışması yapma

Etkinlik 6: A4 kâğıdına çizilmiş olan düz çizgiyi kopya etme

Etkinlik 7: Resim kartonuna çizilmiş olan düz çizginin üzerinden boyalarla ya da kalın kalemle geçme

Etkinlik 8: Resim kartonuna nokta nokta çizilmiş olan düz çizginin üzerinden boyalarla ya da kalın kalemle geçme

Etkinlik 9: Mukavvadan yapılmış düz çizgiler içeren kalıpların içerisinden fırçalarla, boyalarla ya da kalın kalemle geçme

Etkinlik 10: Hayvanları yiyeceklerine, yaşam ortamlarına ulaştırmak için ya da ilişkili şeyleri eşleme suretiyle boyalar ya da kalın kalemle düz çizgi çizme kâğıt çalışmaları yapma

Etkinlik 11: Düz çizgileri kullanarak fırça yardımıyla resimler çizme

Etkinlik 12: Kalın fırçalar yardımıyla resim kâğıdını fon oluşturmak için düz çizgileri kullanarak tek renge boyama

Etkinlik 13: Toprağa ince bir çubuk yardımıyla düz çizgiler çizme

Etkinlik 14: Geniş bir kapta bulunan su yüzeyine ince bir çubuk yardımıyla düz çizgiler çizme

Etkinlik 15: A4 kâğıdını dikey bir şekilde kerpeten hareketiyle tutarak ince ince yırtma

Etkinlik 16: Farklı boyutta cetveller kullanarak düz çizgi çizme

➤ Algısal Ayırt Etme

- **Görsel ayırt etme** gördüğünü tanıma, bilme, bulma,
- **İşitsel ayırt etme** ise duyduğunu tanıma, farkına varma olarak tanımlanabilir.

Görsel ayırt etme alanındaki hazırlık çalışmaları;

- o Resim ayırt etme
- o Farklı olanı bulma
- o Geometrik şekilleri ayırt etme

Resim 1.2: Görsel ayırt etme çalışmaları

Etkinlik:

Çevrenizde bulunan bir özel eğitim kurumuna giderek aşağıda verilen görsel ayırt etme gelişimi ile ilgili etkinlik çalışmalarından birini uygulayınız. Uyguladığınız çalışmanın sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Aşağıda verilen etkinlikler uygulanırken, çocuklara basit ve anlaşılır yönergeler veriniz.” Benzer kartları bul “,” Farklı olan kartı göster “,” Aynı kartları yan yana koy “,” Hangisi şişman adam, göster “,” “Üçgenleri bul ve göster “,” “Daireleri bul” , “Daireleri sarıya boya” vb.

Bu etkinlikler, A4 kâğıtlarına, eğitimci tarafından çizilip hazırlanabilir veya çeşitli nesneler, eğitici oyuncaklar, resimli kartları veya çevredeki her türlü materyaller kullanılarak uygulanabilir.

Etkinlik 17: Benzer olan resim kartlarını eşleştirme

Etkinlik 18: Verilen resim kartlarından farklı olanları ayırt etme

Etkinlik 19: Benzer resim kartlarını gruptama

Etkinlik 20: Aynı resim kartlarını yan yana koyma

Etkinlik 5: Çeşitli kavramların bulunduğu (büyük ağaç, küçük ağaç, uzun adam, kısa adam vb.) resim kartlarını gruptama

Etkinlik 21: Farklı olan şekli gösterme

Etkinlik 22: Farklı renkteki çiçeği bulma

Etkinlik 23: Benzer şekilleri (daire-daire, üçgen-üçgen vb.) bulma

Etkinlik 24: Benzer şekilleri (daire-daire, üçgen-üçgen vb.) yan yana koyma

Etkinlik 25: Aynı renkteki şekilleri kırmızıya (sarı, mavi, yeşil vb. olabilir) boyama

Resim 1.3: Görsel ayırt etme çalışmalarında çeşitli şekiller renklerine, boyutlarına göre eşleştirilebilir ve gruplanabilir.

İşitsel ayırt etme alanındaki hazırlık çalışmaları;

- o Çevre seslerini ayırt etme
- o Sesleri eşleme(kaynağıyla sesi eşleme, hav = köpek)

Etkinlik:

Çevrenizde bulunan bir özel eğitim kurumuna giderek aşağıda verilen işitsel ayırt etme gelişimiyle ilgili etkinlik çalışmalarından birini uygulayınız. Uyguladığınız çalışmanın sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Aşağıda verilen etkinlikler uygulanırken, çocuklara basit ve anlaşılır yönergeler veriniz.” Gözlerini kapat ve çevredeki sesleri dinle “,” Bu sesi dinle, ne sesi olabilir “, “ Sesi dinle “ , “ Aynı sesi sende çıkar“,”Sesi dinle, evet bu kuş sesi, şimdi bana kartlardaki kuşu göster “vb.

Bu etkinlikler A4 kâğıtlarına, eğitimci tarafından çizilip hazırlanabilir veya çeşitli nesneler, eğitici oyuncaklar, çevredeki her türlü materyaller kullanılarak uygulanabilir.

Etkinlik 26: Gözlerini kapatma ve çevresindeki sesleri dinleme

Etkinlik 27: Efektten verilen sesin ne sesi olduğunu söyleme (anahtar, kuş, rüzgâr vb.)

Etkinlik 28: Verilen sesi dinleme ve verilen sese benzer ses çıkarma

Etkinlik 29: Efektten verilen seslerle, sesin kaynağını gösteren resim kartını bulma, gösterme (örneğin efektten kuş sesi verilir, çocuktan resimli kartlarda verilen kuş figürünü göstermesi istenir.)

➤ **Yönsel Motor Koordinasyon**

Yön kavramının okuma-yazmaya hazırlık becerilerinde işlevsel olarak kullanılmasıdır

Özel gereksinimli çocuklara, erken çocuklukta verilen özel eğitimle, yönsel koordinasyonları geliştirilir, desteklenir ve bu çocukların ilköğretim yaşantısında okuma ve yazma becerilerinin temeli atılmış olur.

Özel gereksinimli çocuklar, okumanın soldan sağa olduğunu, kitap sayfalarının sağdan sola doğru çevrilmesi gerektiğini, yönsel motor koordinasyon becerileri sayesinde kavramış ve öğrenmiş olurlar.

Yönsel motor koordinasyon alanındaki hazırlık çalışmaları;

- o Sağ-sol kavramını öğretme
- o Sıralı olay kartlarını soldan sağa sıralama
- o Sayı kartlarını soldan sağa sıralama
- o Sayfa çevirme
- o Şekillerin içini, soldaki şekilden başlayarak sağa doğru boyama

Etkinlik:

Çevrenizde bulunan bir özel eğitim kurumuna giderek aşağıda verilen yönsel motor koordinasyon gelişimi ile ilgili etkinlik çalışmalarından birini uygulayınız. Uyguladığınız çalışmanın sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Aşağıda verilen etkinlikler uygulanırken, çocuklara basit ve anlaşılır yönergeler veriniz.” Benzer kartları bul “,” Farklı olan kartı göster “, “ Aynı kartları yan yana koy “,”Hangisi şişman adam, göster “, “Üçgenleri bul ve göster “, “Daireleri bul” , “Daireleri sarıya boya” vb.

Bu etkinlikler A4 kâğıtlarına, eğitimci tarafından çizilip hazırlanabilir veya çeşitli nesneler, eğitici oyuncaklar, resimli kartlar veya çevredeki her türlü materyal kullanılarak uygulanabilir.

Etkinlik 30: Sağ elini gösterme

Etkinlik 31: Sağ tarafında ne var, söyleme (minder, masa, top vb.)

Etkinlik 32: Sağdaki çiçeği pembeye boyama

Etkinlik 33: Soldaki ağacı gösterme

Etkinlik 34: Soldaki kuşu boyama

Etkinlik 35: Sıralı olay kartlarını olay sırasına göre soldan sağa sıralama

Etkinlik 36: Kitabın sayfalarını çevirme

Etkinlik 37: Üçgenin (daire, kare, dikdörtgen vb. çeşitli şekiller olabilir) içini, soldaki üçgenden başlayarak sağa doğru boyama

1.2.Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları

1.2.1. Kavram Geliştirici Çalışmalar

Kavram, bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır.

Kavramlar, benzer ve/veya ortak özellikleri olan nesne, olay, fikir ve davranışların oluşturduğu sınıflamaların soyut temsilcileridir.

Kavram, varlıkların ve olayların belirli özelliklerini içeren ve herkes tarafından aynı şekilde algılanan düşüncelerdir. Kavramların oluşturduğu varlık veya olaylar benzer nitelikler taşır. Örneğin renk, bitki, hayvan birer kavramdır çünkü her birinin temsil ettiği grubun özellikleri birbirine benzer: Bütün hayvanlar hareket eder, büyür, beslenir vb.

Kavramlar insanların duygu, düşünce ve hareket bütünlüğü içinde edindikleri tecrübeleri ile oluşur.

Kavramlar, soyut ve somut olarak iki grupta ele alınır:

- **Somit kavramlar;** gözlem yoluyla öğrenilebildiği için öğretilmesi de kolaydır. Örneğin renkler, şekiller vb. somut kavramlardır.
- **Soyut kavramlar;** gözlem yoluyla öğrenilemezler ancak tanımlama ve hissetme yoluyla öğrenilebilir. Bu nedenle öğretilmesi güçtür. Korku, sevgi vb. soyut kavramlardır.

Çocuklara kavram öğretmenin amacı, yaşadıkları ortamı daha kolay tanımlarını sağlamaktır. Çocuklara kavram öğretilirken kolaydan karmaşığa doğru bir sıralama takip edilmeli ve öğretilen kavramlar herkes tarafından aynı anlamda algılanıyor olmalıdır. Ayrıca çocuk, öğrendiği kavramları farklı durum ve ortamlara genelledebilmelidir.

Özel eğitim gerektiren çocuklarda soyut kavramları algılama düzeyi çok düşüktür ve soyut kavramları tanımlamayla öğrenemezler; bu nedenle sıcak-soğuk gibi soyut kavramlar öğretilirken bunları duyularıyla hissetmeleri sağlanmalıdır.

Kavram geliştirici çalışmalar, özel gereksinimli bireylerin obje ve olaylar arasında neden sonuç ilişkileri kurmalarını destekleyici bir çalışma ise kalem ve boya kalemi kullanarak kâğıt üzerinde ve yönergeye uygun olarak yapılan;

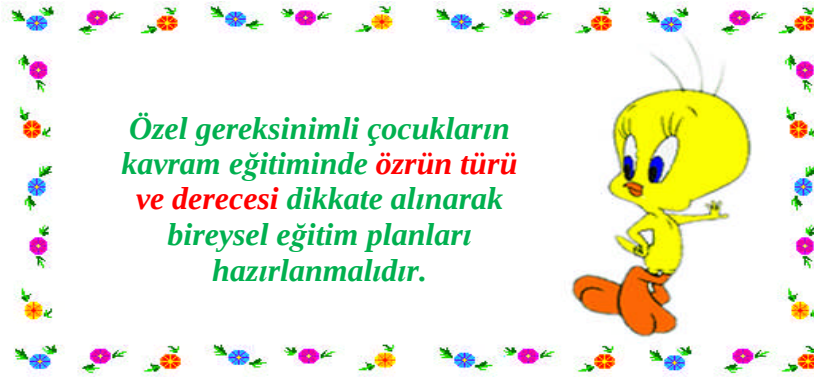
- Boyama,
- İşaretleme,
- Yuvarlak içine alma,
- Çizgi ile birleştirme,
- Çizme çalışmaları olarak yapılır.

1.2.1.1. Özel Gereksinimli Çocuklarda Kavram Öğrenme

Özel gereksinimli çocuklar, zihinsel bir süreç olan kavram oluşumunun gerçekleştiği normal gelişim aşamalarını gösteremezler. Sosyal ve algısal zorluklar yaşarlar, etraflarındaki çevreyi doğru bir şekilde gözlemleyemezler. Kavramları gözlem ve yaşantı yoluyla öğrenmede güçlük çekerler. Uygun uyarıcılara cevap veremezler, gelen bilginin organize edilmesi ve sınıflandırılmasında zorluk çekerler. Kavramları gözlem ve yaşantı yoluyla öğrenmede ve soyut kavramların öğreniminde güçlükleri vardır. Ayrıca kısa dönemli hafıza işleminin yetersizliği, başarısızlık beklentisi, sıklıkla sınırlı dil becerileri bu bireylerin genel özellikleridir.

Bu nedenle özel gereksinimli çocukların gelişim özellikleri, özürlerinin tür ve dereceleri dikkate alınarak kavram öğretiminde daha özel programlar düzenlenmelidir.

Özel gereksinimli çocukların kavram öğretimi için bireyselleştirilmiş öğretim programları hazırlanmalı ve öğretim sürecinde de hazırlanan basamaklar belli bir düzen içinde basit ve anlaşılır yönergelerle uygulanmalıdır.

➤ Kavram Öğretiminde İzlenmesi Gereken Basamaklar

- Öğrenci Performansının Belirlenmesi

Özel gereksinimli çocukların özürlerinin türüne ve derecesine göre gelişim özellikleri, bireysel özellikleri, ayırt etme, analiz etme, sentez gücü, transfer etme ve öğrenme stilleri gibi bilişsel özellikleri dikkate alınarak öğretim amaçları belirlenmelidir.

- Kavram Analizi

Kavram analizi basamağında, aşağıdaki sorulara verilecek cevaplar dikkate alınarak bireysel eğitim planı hazırlanmalıdır:

- o Özel gereksinimli çocuğun özür ve tür derecesine göre hangi kavram(lar) kazandırılacak?
- o Yeni öğretilecek kavramla ilgili olan ve daha önce öğrenilmiş kavramlar hangileridir?

- **Materyallerin Seçimi ve Geliştirilmesi**

Materyallerin seçiminde ve geliştirilmesi basamağında, aşağıdaki sorulara verilecek cevaplar dikkate alınarak bireysel eğitim planı hazırlanmalıdır:

- o Özel gereksinimli çocuğa öğretilecek kavrama en uygun materyaller hangileridir?
- o Materyaller diğer kavramların öğrenilmesinde geliştirilip kullanılabilir mi?

- **Öğretim Amaçlarının Belirlenmesi ve Listelenmesi**

Öğretim amaçlarının belirlenmesi ve listelenmesi basamağında, aşağıdaki ölçütler dikkate alınarak bireysel eğitim planı hazırlanmalıdır:

- o Öğretmen açık ve uygun yönergeler belirlemelidir.
- o Aynı zamanda öğretmen öğretim sırasında aktarılacak kavramın anlamında karar kılmalıdır.
- o Öncelikle sade, yalın tanımlar öğretilmelidir.
- o Öğretim sırasında kavramın iki ya da daha fazla sayıda anlamının bir arada öğretilmeye çalışılması durumunda, öğrenci kavramın bir anlamını bile öğrenemeyebilir.

- **Ayırt Etme Analizi**

Ayırt etme analizi aşağıdaki sorulara verilecek cevaplar dikkate alınarak bireysel eğitim planı hazırlanmalıdır. Ayırt etme (eşleme), aynı (eş) nesneleri bir araya getirmek demektir.

- o Kavram öğretiminden önce, öğretilecek kavramın ayırt etme düzeyinde öğrenilmiş olması gereklidir.
- o Kavram ayırt etme düzeyinde öğrenilmemiş ise kavram öğretimi gerçekleşemez. Bu nedenle öncelikle öğrenciye öğretilmesi istenen kavramın ayırt etme analizi yapılmalıdır.

Örneğin eğitimci “uzun” kavramını, özel gereksinimli çocuğa öğretmek için önce çevresinde bulunan nesnelerden faydalanarak kavramın anlamını çocuğun sembolleştirip öğrenmesine yardımcı olabilir. Sınıfta veya çevresinde bulunan nesneleri göstererek “Bak bu uzun kalem, bu uzun blok, bu uzun mum, bu uzun saç” vb. gibi örnekler sunarak çocuğa gösterebilir. Sonra resimli kartlar hazırlar. Kartların üzerinde uzun merdiven, uzun saçlı kız, uzun bir mum olabilir. Başka kartlara da figürlerin zıtlarını hazırlayabilir (kısa merdiven, kısa saçlı kız, kısa mum gibi). Çocuğa “Şimdi bana uzun olan merdiveni göster”, “Şimdi uzun saçlı kıızı göster”, “Uzun mumu göster” diye yönergeler vererek çocuğun “uzun” kavramını, ayırt etme analizi basamağını kullanarak öğrenmesini sağlar.

Aşağıdaki örnekte, kavram öğretiminde izlenmesi gereken basamaklar kullanılarak “eski” kavramının nasıl öğretileceği gösterilmiştir.

Eski kavramının öğretimi için bilinmesi gereken ön koşullar;

- o Yeni bilmesi,
- o Yönerge verildiğinde 10–15 dakika dikkatini verebilmesi,
- o Al-ver gibi basit emirlere uyabilmesi,
- o Altında kavramını bilmesi,
- o Üstünde kavramını bilmesi,
- o Yakın kavramını bilmesi,
- o Uzak kavramını bilmesidir.

Eğitimcinin bir kavramı verirken yönergelerini ve yönerge örneklerini seçmek kadar önemli olan bir başka nokta da kullandığı ifadeleri ve yönergeleri kontrol etmektir.

Öğretmenin kavram öğretimi sırasında kullandığı ifade ve yönergeler, öğrencinin dikkatini öğretimde kullanılan araçlara ve daha da önemlisi öğretilmek istenen kavrama çekmelidir.

Kavram çeşitleri ve örnekleri;

oYer bildiren kavramlar (konum kavramları): Üstünde-altında, arasında, içinde-dışında, sağında-solunda, önünde-arkasında, yanında, yakında-uzakta, ilk-son...

oZıtlık bildiren kavramlar: Sıcak-soğuk, açık-kapalı, temiz-kirli, yumuşak-sert...

oMiktar kavramları: Az-çok, ağır-hafif, dolu-boş, bütün-yarım-çeyrek...

oNiteleme kavramları: Uzun-kısa, kalın-ince, büyük-küçük...

oKarşılaştırmalı kavramlar: Daha geniş, daha büyük, daha ağır...

oEylem bildiren kavramlar: Gel, koş, al, ver, doldur, boşalt, getir, at, fırlat, vur, yerleştir, kes, yırt, atla, oyna, bırak, kalk, otur, git, yürü, dur...

oEn üst dereceyi bildiren kavramlar: En geniş, en büyük, en ağır...

oRenk kavramları: Kırmızı, kırmızı, mavi, yeşil, siyah, beyaz, kahverengi...

oAd bildiren kavramlar

Genel kavramlar: Yiyecek, içecek, giyecek, bitkiler, hayvanlar, oyuncak, mobilya, geometrik şekiller...

Belirgin kavramlar: Et, portakal, araba, erkek, sandalye, masa, gömlek, daire...

1.2.1.2. Kavram Geliştirici Çalışmalar Hazırlanırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Özel gereksinimli çocuklara yönelik kavram geliştirici çalışmalar hazırlanırken çocukların gelişim özellikleri, özürlerinin tür ve derecelerine dikkat edilmelidir.
- Çocukların obje ve olaylar arasında neden sonuç ilişkileri kurmaları sağlanmalıdır.
- Verilen yönergeler basit, anlaşılır, açık ve net olmalıdır.
- Çocukların çalışmaları yönergeler uygun olarak yürütmelerine dikkat edilmelidir.
- Çalışmalar basitten zora, bilinenden bilinmeye doğru olmalıdır.
- Çalışmaların her biri kendi içerisinde basitten zora doğru aşamalandırılarak planlanmalıdır.

1.2.2. Kavram Geliştirici Oyuncaklar

Oyun ve oyuncaklar çocukların gelişimi için besin kadar gerekli ve yaşamlarının doğal bir parçası niteliği taşıyan uğraşlardır. Çocuğun oyundan en üst düzeyde yarar sağlayabilmesi için nitelikli bir oyun ortamı ve materyali sunulması büyük önem taşımaktadır.

Yetişkin çevresinde olup biteni nasıl konuşarak, okuyarak öğreniyorsa, çocuk da başlangıçta dış dünyayı oyuncaklarının yardımıyla tanımaya çalışır.

Oyuncaklar zekâyı, duyuları ve duyguları uyaran, çocuğun hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştiren, bedensel, ruhsal ve sosyal gelişimini destekleyen çocukluk döneminin en değerli araç gereçleridir.

Oyuncak ve oyun, çocukların oyun oynarken kullandıkları tüm malzemelerdir.

Oyuncak ve oyun materyallerinin çocuk oyunlarında iki ayrı rolü vardır. Bazıları oyunu yönlendirme işlevine sahipken, bazıları doğrudan oyunun kendisini oluşturmaktadır. Örneğin bebekler, bebek giysileri ve evcilik malzemeleri gibi oyuncaklar oyunda hayal gücünü uyarak oyunu yönlendirici bir role sahipken bloklar, yapboz gibi oyuncaklar ise oyuna kaynaklık ederek doğrudan oyunun kendisini oluşturmaktadır.

Çocukları bebeklikten itibaren gelişimsel olarak desteklemede eğitici oyuncakların önemli rolü bulunmaktadır.

Eğitici oyuncaklarla bebek ve küçük çocukların yalnızca bilişsel gelişimlerini değil, tüm gelişim alanlarını desteklemek ve kolaylaştırmak mümkündür.

Resim 1.4: Eğitici oyuncaklar

1.2.2.1. Özel Eğitimde Kavram Geliştirici Oyuncakların Yeri ve Önemi

Kavram geliştirici oyuncaklar “eğitici oyuncaklar” olarak ta adlandırılır.

Eğitici oyuncaklar, bebek ve çocuklar için nitelikli uyarıcı ortamın en önemli parçası oyun ve oyuncaklardır. Bebeklikten itibaren, oyununu ve oyuncağın çocuğun en önemli uğraşı ve dünyasıdır.

Özel eğitime gereksinimli çocukların da hayatında oyun ve oyuncaklar çok önemli bir yer tutar. Bunlar her etkinliğin içerisine dâhil edilerek, eğitim programı içerisine yerleştirilebilir. Bu oyuncaklar, özel gereksinimli çocukların kavramları doğru olarak oluşturmalarını ve gelişmesini sağlaması, obje ve olayların daha iyi anlaşılması ve kavranması açısından büyük önem taşır.

Kavram geliştirici oyuncaklarla oynamak özel gereksinimli çocuklara, belli yönergeler uymak ve belli bir süre belli bir etkinliği sürdürebilmek ve sonuçlandırmak gibi davranışları

kazandırmaktır. Ayrıca bu çocukları, küçük kaslarını ve el becerilerini kullanmaya yönelterek psikomotor gelişimlerine, el-göz koordinasyonlarının sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

1.2.2.2. Özel Eğitimde Kavram Geliştirici Oyuncakların Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

- Eğitici oyuncaklar özel gereksinimli çocukların özürlerinin tür ve derecelerine yaşlarına ve gelişim düzeylerine göre hazırlanmalıdır.
- Eğitici oyuncaklar çocukların yaşadıkları çevre, yaşam biçimleri ve yaşadıkları deneyimler dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- Eğitici oyuncaklar hazırlanırken çocukların ilgisini çekecek ve oynarken eğlendiren bir niteliğe sahip olunmasına dikkat edilmelidir.
- Eğitici oyuncakların yapımında sağlam bir malzeme kullanılmalıdır.
- Eğitici oyuncak hazırlanırken oyuncağın güvenli olmasına dikkat edilmelidir.
- Eğitici oyuncakların yapımında tahta, mukavva ve karton dışında, bazı oyuncakların özelliklerine göre deri, vinlex, pazen, fötr gibi malzemeden de yararlanılır.
- Eğitici oyuncaklar için çizilen resimler ayrıntıdan uzak, basit ve anlaşılır olmalıdır.
- Çocuklar bu oyuncaklarla oynama süreleri onların yaşlarına, olgunluk düzeyine ve dikkatlerini bir konu üzerinde yoğunlaştırma yeteneklerine bağlıdır. Bunun için çocukları zorlamamalıdır.
- Çocuklar eğitici oyuncaklarla oynadıkları sırada özgür olmalıdırlar.
- Öğretmen eğitici oyuncaklarla oynayan çocukları desteklemeli, buluşlarından ve becerilerinden dolayı onları övmelidir.
- Çocuk bir oyuncakla oynadığı zaman bu işi sona erdirmeli, oyuncağın parçalarını kutusuna yerleştirmeli ve sınıfta bu oyuncaklar için ayrılan dolaba yerleştirmelidir.
- Öğretmen eğitici oyuncaklarla oynayan çocukları gözlemlemeli ve onların olgunluk düzeyini saptamalıdır. Daha sonra hazırlayacağı oyuncakları buna göre planlamalıdır.
- Eğitici oyuncaklar kavramlara göre basitten başlayarak karmaşığa doğru bir yol izleyerek sunulmalıdır.

Resim 1. 5: Çeşitli kavram geliştirici oyuncaklar

UYGULAMA FAALİYETİ

	İşlem Basamakları	Öneriler
	➤ Özel eğitimde uygulanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını araştırınız.	➤ Araştırmalarınızda çeşitli kaynaklardan ve internetten yararlanabilirsiniz.
	➤ Özel eğitimde görme engellilere uygulanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını araştırınız.	➤ Görme engelliler okullarından ve internetten yararlanabilirsiniz.
	➤ Özel eğitimde işitme engellilere uygulanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını araştırınız.	➤ Özel eğitim merkezlerinden randevu alarak yardım alabilirsiniz.
	➤ Özel eğitim merkezlerinde uygulanan okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını gözlemleyiniz.	➤ Randevularınıza zamanında gidiniz. Temiz ve özenli giyiniz.
	➤ Araştırmanızı ve gözlemlerinizi rapor haline getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Raporunuzu fotoğraf ve kamera çekimleri ile destekleyebilirsiniz.
	➤ Arkadaşlarınızın farklı görüş ve önerilerini dinleyiniz.	➤ Arkadaşlarınızla olumlu iletişim içerisinde olunuz.

UYGULAMALI TEST

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz. Gerçekleşme düzeyine göre “Evet/Hayır” seçeneklerinden uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri		Evet	Hayır
	1. Özel eğitimde uygulanan Türkçe dil etkinliklerinin özelliklerini araştırdınız mı?		
	2. Özel eğitimde görme engellilerle uygulanan Türkçe dil etkinliklerini araştırdınız mı?		
	3. Özel eğitimde işitme engellilerle uygulanan Türkçe dil etkinliklerini araştırdınız mı?		
	4. Özel eğitim merkezlerinde uygulanan Türkçe dil etkinliklerini gözlemlediniz mi?		
	5. Araştırmanızı ve gözlemlerinizi rapor haline getirerek arkadaşlarınızla paylaştınız mı?		
	6. Arkadaşlarınızın farklı görüş ve önerilerini dinlediniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kontrol listesine göre değerlendiriniz.

Yapmış olduğunuz değerlendirme sonucunda eksiğiniz varsa, faaliyete dönerek ilgili konuyu tekrarlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve beceriler doğrultusunda, aşağıdaki soruları yanıtlayınız. Aşağıdaki soruları doğru yanıtlara (D),yanlış yanıtlara (Y) şeklinde yazarak cevaplayınız. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz.

1. ( ) Özel eğitimde verilen okuma yazmaya hazırlık becerileri, engelli çocukların kavramları ve bu kavramlar doğrultusunda birtakım becerileri kazanmaları açısından büyük önem taşır.
2. ( ) Özel gereksinimli çocuklar etkinliklerle olaylar ve kavramlar arasında bağlantı kurarlar.
3. ( ) Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarındaki amaç, çocuğun okuma yazma sürecine ulaşıncaya kadar geçirdiği zaman içerisinde, çeşitli kavramlarla, birtakım becerilerin öğretimine yer vermek değil, çocuğun ilköğretim yaşamında okuma yazma davranışını kazanmasına yardımcı olmaktır.
4. ( ) Görsel ayırt etme; gördüğünü tanıma, bilme, bulmadır.
5. ( ) Özel gereksinimli çocuklar okumanın soldan sağa olduğunu, kitap sayfalarının sağdan sola doğru çevrilmesi gerektiğini, yönsel motor koordinasyon becerileri sayesinde kavramış ve öğrenmiş olurlar
6. ( ) Kavramlar, insanların duygu, düşünce ve hareket bütünlüğü içinde edindikleri tecrübeleri ile oluşmazlar.
7. ( ) Özel gereksinimli çocukların, gelişim özellikleri, özürlerinin tür ve dereceleri, dikkate alınarak kavram öğretiminde daha özel programlar düzenlenmelidir
8. ( ) Az-çok, ağır-hafif, dolu-boş, bütün-yarım-çeyrek kavramları miktar kavramlarıdır.
9. ( ) Eğitici oyuncaklar çocukların yaşadıkları çevre, yaşam biçimleri ve yaşadıkları deneyimler dikkate alınmadan hazırlanmalıdır.
10. ( ) Eğitici oyuncaklar kavramlara göre basitten başlayarak karmaşığa doğru bir yol izleyerek sunulmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında özel eğitimde özür türüne ve derecesine göre okuma yazmaya hazırlık etkinliklerini hazırlayıp uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan özel eğitim kurumları ve merkezlerden, özel eğitim öğretmenlerinden, özel eğitim uzmanlarından ve kitapçılardan özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinin özelliklerine uygun araç gereçleri ve özür türünün özelliklerine uygun etkinlikleri araştırarak ve gözlemleyiniz.
- Gözlemlerinizi bir rapor haline getirip edindiğiniz deneyimleri arkadaşlarınıza sunarak paylaşınız.

2. OKUMA YAZMAYA HAZIRLIK ÇALIŞMALARINI ÖZÜR GRUBUNA GÖRE HAZIRLAMA

2.1. Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarının Planlanmasında ve Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

2.1.1. Özür Grubuna Göre Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarını Planlarken Dikkat Edilecek Noktalar

Eğitimci özür grubuna göre okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını planlarken bazı noktalara dikkat etmelidir;

- Çocukların gelişim seviyelerine, özürlerinin türlerine ve derecelerine uygun etkinlikler seçip çocuklara değişik etkinliklerle yaşantılar sağlanmalıdır.
- Yaratıcı düşünme becerisini geliştirmek için onlara güven kazandırıcı etkinlikler hazırlamaya çalışılmalıdır.
- Farklı malzemeler kullanmaya yer vermeli ve düşünce güçlerini artırmalıdır.
- İlgiyi değişik etkinlikler ile çekilmeye çalışılmalı, kendilerini ifade etmeleri sağlanmalıdır.
- Öğrenme çabalarına destek olmalıdır.
- Çocukların geçmiş bilgi deneyimleri kullanılarak yeni bilgiler edinmeleri için ortam yaratılmalıdır.
- Merak duyguları geliştirilmeye çalışılmalıdır.

2.1.2 Özür Grubuna Göre Türkçe Dil Etkinliklerinin Uygulanmasında Dikkat Edilecek Noktalar

Özür grubuna göre Türkçe dil etkinliklerinin planlanmasında dikkat edilerek uygulamada bu noktaları atlamadan belirlemek gerekir. Uygulama yaparak, yaşayarak, gözleyerek, kalıcı ve en etkili bilgi edinme yoludur. İyi planlanan bir etkinlik, sonuca ulaşmada kolaylık sağlar. Özellikle bu çocukların özürlerinin türüne ve derecesine göre planlanan ve uygulanan etkinlikler bu çocukların gelişiminde büyük önem taşır.

2.1.3.Okuma Yazmaya Hazırlık Etkinlikleri

Özel gereksinimli çocukların, okuma yazmaya hazırlık etkinliklerini planlarken bu çocukların neyi, nasıl öğreneceği ve bu öğrendiklerini uygulayabilme düzeylerini bilmek, eğitimci açısından önemlidir. Böylece eğitimci bu doğrultuda, bireysel eğitim planı hazırlayarak bu çocukların öğrenme ihtiyaçlarına en iyi cevabı verebilir ve başarılı bir sonuca ulaşabilir.

Aşağıda bu çocukların, neyi nasıl öğrenecekleri konusunda bazı alanlara yönelik sorular verilmiştir. Bu sorulara karşılık çocuk için “hayır” cevabı alınıyorsa çocuğun bu alanda daha fazla çalışması gerekir ve eğitimcide bu doğrultuda bireysel eğitim planını hazırlamalıdır.

➤ Öğrenmeye Hazırlık Konusunda

- Çocuk siz konuşurken yüzünüze bakıyor mu?
- Çocuk ona bir şey yaptırmak istediğinizde sizi dinliyor mu?
- Çocuk size bakıp yaptıklarınızı taklit etmeye çalışıyor mu?
- Çocuk her zaman sizin söylediğinizi yapıyor mu?
- Çocuk, onunla oyun oynamak istediğinizde, sizin istediğinizi yapıyor mu?
- Çocuk oyun oynarken sizi izliyor ve sırasını bekliyor mu?

➤ Eşleştirme Becerileri Konusunda

- Çocuk nesneler arasındaki aynılığı (nitelik, renk, şekil, boyut açısından) fark edebiliyor mu?
- Çocuk bir şey gösterip aynısını bulmasını istediğinizde eşleştirme yapabiliyor mu (kaşık-kaşık gibi)?
- Çocuğunuz resimler arasındaki aynılığı (nitelik, renk, şekil boyut açısından) fark edebiliyor mu?
- Çocuk nesneler ve resimler arasındaki benzerliği fark edebiliyor mu?
- Çocuk farklı nitelikte ama aynı özellikte nesneler/resimler arasında eşleştirme yapabiliyor mu (kırmızı eldiven, kırmızı çorap vb.)?

➤ Ayırt Etme Etkinlikleri

- Çocuk, nesneler arasındaki farklılığı (nitelik, renk, şekil ve boyut açısından) fark edebiliyor mu (iki kırmızı, bir mavi küp arasından mavinin farklı olduğunu anlayabilmek gibi)?

- Çocuk çeşitli nesneler arasından farklı özellikte olanı fark edebiliyor mu (iki tabak, bir kaşık arasından, kaşığın farklı olduğunu anlayabilmek gibi)?
- Çocuk resimler arasındaki farklılığı (nitelik, renk, şekilde boyut açısından) fark edebiliyor mu (iki büyük ev resmi, bir küçük ev resmi gibi)?
- Çocuk, nesneleri sahip oldukları fonksiyonlarına göre ayırt edebiliyor mu (giyinirken kullanılanlar, oyun oynarken kullanılanlar)?

➤ **Gruplama Etkinlikleri**

- Çocuk nesneleri /resimleri benzer olma özelliklerine göre (nitelik, renk, şekil, ebat açısından) gruplayabiliyor mu (yeşil balon, yeşil eldiven, yeşil top gibi)?
- Çocuk nesneleri, resimleri fonksiyonlarına göre gruplayabiliyor mu (giyecekler, yiyecekler, içecekler vb.)?
- Çocuk bir grup nesne, resim içerisinde grup ile ilişkili olmayı fark edebiliyor mu (köşelilerin arasından yuvarlak gibi)?

➤ **El göz Koordinasyonu Etkinlikleri**

- Çocuk herhangi bir şey yapmak için ellerini etkin bir çimde kullanabiliyor mu?
- Çocuk herhangi bir şeyi yapmak için parmaklarını etkin bir şekilde kullanıyor mu?
- Çocuk iki elini birlikte ve birbirinden bağımsız kullanabiliyor mu?

Eğitimci yukarıdaki sorulara “evet” yanıtını aldıktan sonra çocuğa bireysel eğitim planı hazırlamalıdır.

Aşağıda çocuğun bu alanlara yönelik olarak öğretilebilecek bazı kavramlarla ilgili etkinlikler verilmiştir.

Yöntem olarak basamaklandırılmış yöntemlerle diğer kavramların öğretimi yapılabilir. Çocuklar, konum kavramlarını çok zor öğrenirler ve çok sık karıştırırlar; bu bakımdan tekrarların sık olması ve çok çeşitli materyallerle çalışılması gerekmektedir.

Çalışma sırasında çocuğun bulunduğu konum öğretime alınmamalı ve çocuk materyal olarak kullanılmamalıdır. Örneğin çocuk masanın altına konularak, “Sen masanın altındasın.” veya “Sen masanın altında mısın, yoksa üstünde misin?” gibi çalışmalar, kavram öğretiminin ilk aşamalarında yarar sağlamamaktadır. Ancak kavram öğretimi tamamlandıktan sonra bu tür çalışmalar yapılabilir.

Etkinlik 1

Kavram: Altında-Üstünde

Amaç: Varlıkları altında-üstünde olmaları bakımından ayırt edebilme (üst üste koyulmuş iki aynı nesne gösterilerek “Hangisi altta/üste?” diye sorulduğunda doğru nesneyi gösterebilme)

Materyal:

- Birinci set - aynı tip, aynı renk ve aynı büyüklükte iki küp
- İkinci set - aynı tip, aynı renk ve aynı büyüklükte iki kitap
- Üçüncü set - aynı tip, aynı renk ve aynı büyüklükte iki çanta

Yöntem: Sözel ipucu, işaret ipucu

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Birinci set çıkartılır ve masanın üzerine konur. Çocuğun eline almasına 4–5 saniye izin verilir. Küpler çocuktan alındıktan sonra üst üste konur. Altta bulunan küp işaret yardımıyla çocuğa gösterilerek “Bu altında.” denir ve 2-3 saniye sonra aynı işlem tekrar edilir. Daha sonra çocuğa, “Hangisi altta?” diye sorulur. Çocuk, doğru tepkide bulunursa ödüllendirilir, tepkisiz kalırsa işaret ipucu kullanılarak altta bulunan küpü göstermesi sağlanır ve 2-3 saniye sonra tekrar sorulur. Çocuk, yardım almadan istenileni gösterinceye kadar aynı materyalle çalışılır, sonra diğer sete geçilir. Üç setle de çalışıldıktan sonra aynı işlem basamakları takip edilerek “üstünde” kavramı öğretilir.

Etkinlik 2

Kavram: Uzunluk-kısalık

Amaç: Nesneleri uzunluk-kısalık bakımından ayırt edebilme (aynı tipte ve farklı boyda iki nesne arasında “Hangisi uzun/kısa?” diye sorulduğunda, doğru nesneyi gösterebilme)

Materyal:

- Birinci set - aynı tip ve aynı renkte biri uzun, biri kısa iki kalem
- İkinci set - aynı tip ve aynı renkte biri uzun, biri kısa iki çıta
- Üçüncü set - aynı tip ve aynı renkte biri uzun biri kısa iki pet şişe

Yöntem: Sözel ipucu, işaret ipucu, yönerge verme, soru sorma

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Kalemler masanın üzerine bırakılır. Çocuğun kalemlere dokunup onları eline almasına 3–4 saniye izin verilir. Sonra kalemler çocuktan alınarak yan yana ve dik tutulur. Uzun kalem çocuğa gösterilerek, “Bu kalem uzun.” denir ve 2-3 saniye sonra aynı işlem tekrar edilir. Çocuğa, “Hangisi uzun?” diye sorulur. Çocuk, uzun kalemi işaret ederse ödüllendirilir. Yanlış kalemi gösterirse ya da tepkisiz kalırsa işaret ipucu kullanılarak uzun kalemi göstermesi sağlanır. Çocuk, sorulduğunda uzun kalemi ipuçsuz gösterene kadar çalışılır ve sonraki sete geçilir. Aynı işlem basamakları kullanılarak “kısa” kavramı öğretilir.

Etkinlik 3

Kavram: Kırmızı

Amaç: Aynı türde ve aynı renkte iki nesne arasında, “Kırmızı renkte olanı göster.” denildiğinde kırmızı olanı gösterebilme

Materyal:

- Birinci set - 1 adet kırmızı, 1 adet mavi renkte el işi kâğıdı
- İkinci set - 1 adet kırmızı renkte, 1 adet mavi renkte pet şişe kapağı
- Üçüncü set - 1 adet kırmızı renkte, 1 adet mavi renkte yapboz parçası

Kırmızı rengin öğretileceği gün çocuğa kırmızı bir giysi giydirilirse eğitim açısından yararlı olur.

Yöntem: İşaret ipucu, sözel ipucu, yönerge verme, soru sorma (kavram öğretiminde fiziksel yardımın kullanılması uygun değildir. Eğer çocuk, işaret ve sözel ipucuyla istenilen rengi bulamıyorsa kavram öğrenme düzeyinde değildir.)

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Materyal setleri eğitimcinin kolaylıkla ulaşabileceği ve çocuğun göremeyeceği bir yere bırakılır. Önce birinci set kutudan çıkartılıp masanın üzerine konur. Çocuğa, “Seninle bugün kırmızı rengi çalışacağız.” denir. Çocuğun materyale dokunmasına ve eline almasına 5-6 saniye izin verilir. Sonra çocukta elini masadan çekmesi istenir. Çocuğa kırmızı kâğıt gösterilerek, “Bu kırmızı renk, senin giydiğin gömlek de kırmızı.” denir. Çocukta ifade becerisi varsa çocuğa “Şimdi sen de söyleyeceksin. Bu ne renk?” diye sorulur. Çocuk yanıt verirse “Aferin.” denilerek ve küçük bir yiyecek verilerek ödüllendirilir. Çocuk yanıt vermezse kırmızı kâğıt parmakla gösterilir, “Şimdi dediğimi tekrar et! Kırmızı...” denir ve çocuğun, “kırmızı” demesi sağlanır. Daha sonra çocuğa, “Kırmızı olanı göster.” diye yönerge verilir. Çocuk kırmızı olanı gösterirse ödüllendirilir. Şayet çocuk mavi olanı gösterirse sözel ipucu yardımıyla “O kırmızı değil.” denir ve işaret ipucu yardımıyla kırmızı gösterilir. Çocuk istenilen rengi gösterene kadar çalışmaya devam edilir. Daha sonra diğer sete geçilir. Çocuğun sıkıldığı hissedilirse yeteri kadar ara verilir ve aradan sonra öğretime devam edilir. Her çalışmadan sonra kırmızı nesneler çocuğun görebileceği şekilde masanın bir kenarına bırakılır, diğer renkteki nesneler de masada başka bir yere konur. Son olarak kırmızı renkte olan nesneler sırayla gösterilerek “Bu ne renk?” diye sorulur. Çocuğun doğru tepkileri ödüllendirilir.

Etkinlik 4**Kavram:** Kare

Amaç: Aynı ölçülerde ve aynı renkte iki nesne arasında, “Kare olanı göster.” diye yönerge verildiğinde kareyi gösterebilme.

Materyal:

- Birinci set - kahverengi muşambadan bir kenarı 10 santimetre olan kare, kahverengi muşambadan çapı 10 santimetre olan daire
- İkinci set - mavi eliş kâğıdından bir kenarı 7 santimetre olan kare, mavi eliş kâğıdından bütün kenarları 7 santimetre olan üçgen
- Üçüncü set - siyah sert plastikten bir kenarı 8 santimetre olan kare, siyah sert plastikten bir kenarı 8 santimetre olan yıldız

Yöntem: Sözel yardım, işaret yardımı, yönerge verme, soru sorma

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Materyal setleri eğitimcinin kolaylıkla ulaşabileceği ve çocuğun göremeyeceği bir yere bırakılır. Önce birinci set kutudan çıkartılıp masanın üzerine konur ve çocuğun dikkati materyallere çekilir. Çocuğun materyallere dokunmasına ve eline almasına 5-6 saniye izin verilir. Sonra çocukta elini masadan çekmesi

istenir. Çocuğa “Seninle bugün kareyi çalışacağız.” denir. Kare çocuğa gösterilerek şöyle denir: “Bak bu şeklin adı kare.”. Sonra karenin köşeleri gösterilerek “Bunlar da karenin köşeleri, şimdi bunun adını sen söyle.” denir.

Çocuktan cevap gelmezse tekrar ettirilir ve kare, masada bulunan diğer şeklin yanına bırakılır. Çocuğa, “Kare olanı göster.” diye direktif verilir. Çocuk, doğru tepkide bulunursa ödüllendirilir. Eğer tepkisiz kalırsa ya da yanlış tepki verirse sözel ipucu yardımıyla “O kare değil.” denir ve işaret ipucu yardımıyla kare gösterilerek “Kare bu.” denir.

Birkaç deneme daha yapılır ve çocuk kareyi gösterene kadar çalışmaya devam edilir. Daha sonra diğer sete geçilir. Çocuğun sıkıldığı hissedilirse yeteri kadar ara verilir ve aradan sonra öğretime devam edilir. Her çalışmadan sonra kareler çocuğun görebileceği şekilde masanın bir kenarına bırakılır, diğer şekiller de masada başka bir yere konur. Son olarak kare olanlar sırayla gösterilerek “Bunun adı ne?” diye sorulur. Çocuğun doğru tepkileri ödüllendirilir.

Etkinlik 5

Kavram: Sıcaklık-soğukluk

Amaç: Nesneleri sıcaklık-soğukluk bakımından ayırt edebilme (aynı tipte iki zıt nesne gösterilerek “Hangisi sıcak/soğuk?” diye sorulduğunda, doğru nesneyi gösterebilme)

Materyal:

- Birinci set - sıcak (çok sıcak olmamalı) suyla doldurulmuş yarım litrelik bir pet şişe, soğuk suyla doldurulmuş yarım litrelik bir pet şişe
- İkinci set - sıcak suyla doldurulmuş ve ağzı kapatılmış bir eldiven, soğuk suyla doldurulmuş ve ağzı kapatılmış bir eldiven.
- Üçüncü set - içine biraz sıcak su konulmuş ve ağzı kapatılmış bir balon, içine biraz soğuk su konulmuş ve ağzı kapatılmış bir balon.

Yöntem: Sözel ipucu, fiziksel ipucu, yönerge verme, soru sorma

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Pet şişeler masanın üstüne konur. Çocuğun 3-4 saniye şişelere dokunmasına izin verilir. Sonra sıcak olanı sağ eline, soğuk olanı sol eline verilir. Sıcak şişe gösterilerek, “Sıcak.” denir ve 2-3 saniye sonra aynı işlem tekrar edilir. Şişelerin yerleri değiştirilerek, sıcak olan sol eline, soğuk olan sağ eline verilir. Tekrar sıcak şişe gösterilerek “Sıcak.” denir ve şişeleri masanın üzerine bırakması istenir. “Sıcak olan hangisidir?” diye sorulur. Çocuk doğru şişeyi gösterirse ödüllendirilir, yanlış olanı gösterirse, “O değil.” denir ve doğru şişe işaret edilerek göstermesi sağlanır. Sıcak şişeyi yardımsız gösterene kadar çalışılır. Sonra diğer setlere geçilir. Aynı işlem basamakları “soğuk” kavramı için uygulanır.

Etkinlik 6

Kavram: Ağırlık-hafiflik

Amaç: Nesneleri ağırlık-hafiflik bakımından ayırt edebilme (aynı tipte ve farklı ağırlıklarda iki nesne gösterilerek, “Hangisi hafif/ağır?” diye sorulduğunda doğru nesneyi gösterebilme)

Materyal:

- Birinci set, içi boş ve ağzı kapalı bir kutu, kumla doldurulmuş ve ağzı kapalı bir kutu
- İkinci set, içi boş ve içi görülmeyen bir kavanoz, kumla doldurulmuş ve içi görülmeyen bir kavanoz.
- Üçüncü set, pamukla doldurulmuş küçük bir torba, kumla doldurulmuş küçük bir torba.

Yöntem: Sözel ipucu, fiziksel ipucu, yönerge verme, soru sorma

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Kutular masanın üzerine konur. Çocuğun kutulara dokunup, onları eline almasına 3-4 saniye izin verilir. Sonra hafif kutu çocuğun sol eline, ağır kutu da sağ eline verilir. Ağır olan kutu gösterilerek, “Bu ağır (kutu).” denir. Kutuları masaya bırakması istenir.

Kutuların yerleri değiştirilerek hafif kutu çocuğun sağ eline, ağır kutu da sol eline verilir. Tekrar ağır kutu gösterilerek, “Bu ağır (kutu).” denir ve kutuları masaya bırakması istenir. Kutuları masaya bıraktıktan sonra çocuğa, “Ağır olanı göster.” denir. Çocuk doğru kutuyu gösterirse ödüllendirilir. Diğer kutuyu gösterirse, “O değil.” diyerek ağır kutuyu göstermesi sağlanır. Ağır kutuyu yardım almadan gösterene kadar çalışılır ve sonra diğer sete geçilir. Aynı işlem basamaklarıyla “hafiflik” kavramı öğretilir.

Etkinlik 7

Kavram: 1 (bir)

Amaç: Önüne konulan nesne kümesi içinden, “Bir ..... al.” denildiğinde, istenilen miktardaki nesneyi alabilme

Materyal:

- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet boncuk
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet kalem
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet silgi
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet kapak

Yöntem: Model olma, işaret ipucu, yönerge verme, soru sorma

Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Materyal setleri eğitimcinin kolaylıkla ulaşabileceği ve çocuğun göremeyeceği bir yere bırakılır. Boncukların olduğu tabak masanın üzerine konur. Çocuğa gösterilerek, “Bunlar ne?” diye sorulur. Çocuk doğru tepki verirse (çocukta sözel ifade varsa sözel tepki vermesi istenir), öğretime başlanır. Tabaktan 1 boncuk alınarak, “Ben bir boncuk aldım, sen de bir boncuk al.” diye yönerge verilir. Çocuk tepkisiz kalırsa, fiziksel yardımla eli tabağa doğru götürülür ve bir boncuk alması sağlanır. Eğer birden fazla boncuk alırsa işaret ipucuyla bir boncuk gösterilerek, “Bir boncuk al.” diye yönerge tekrar edilir. Çocuğun doğru tepkisi ödüllendirilir. Diğer tabaklarda bulunan nesnelerle de aynı yöntemle çalışılır.

Etkinlik 8

Kavram: 1 (bir)

Amaç: Nesne kümesi içinden bir tane alındığında, çocuğun önünde bulunan resimli kartlar işaret edilerek “Ben bir..... aldım, sen de kartlar içinde bir ..... resmi olan kartı göster.” denildiğinde gösterebilme.

Materyal:

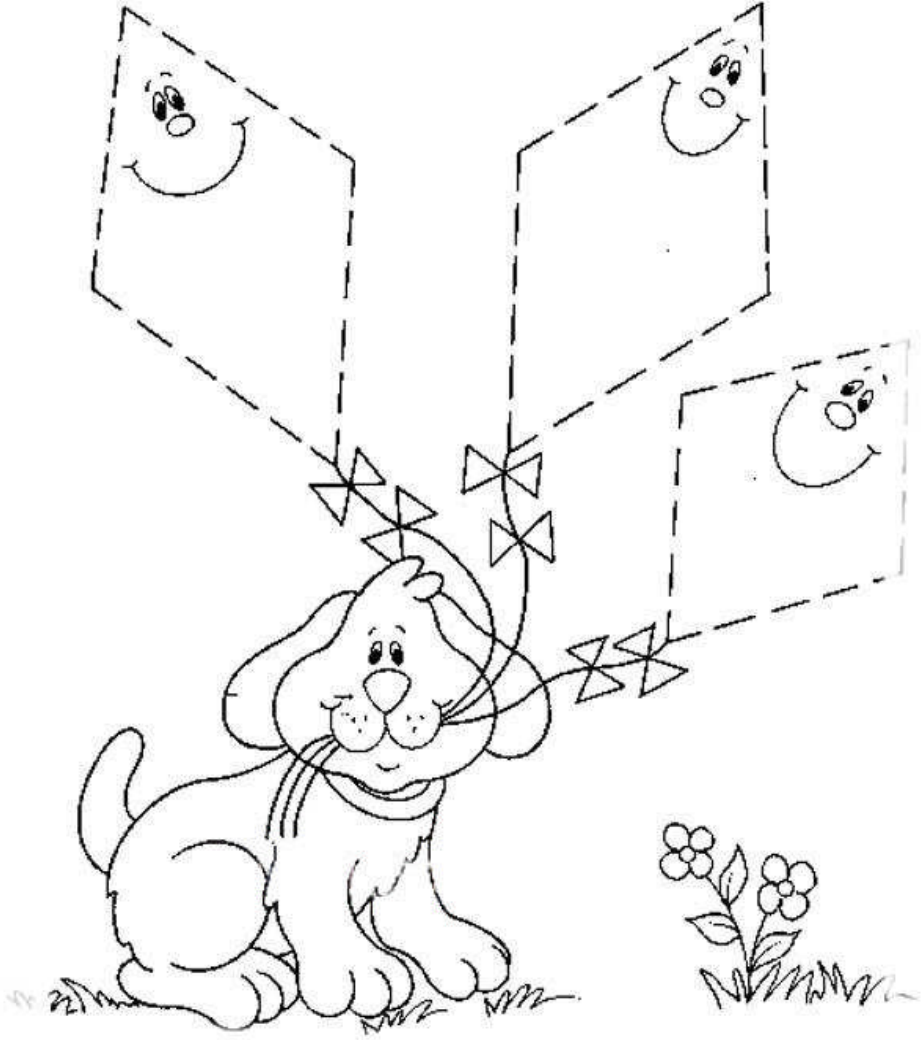
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet boncuk
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet kalem
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet silgi
- Bir tabakta aynı renkte, tipte ve malzemede 4 adet kapak
- 1 adet, 2 adet, 3 adet, 4 adet boncuk resmi olan 4 ayrı kart
- 1 adet, 2 adet, 3 adet, 4 adet kalem resmi olan 4 ayrı kart
- 1 adet, 2 adet, 3 adet, 4 adet silgi resmi olan 4 ayrı kart
- 1 adet, 2 adet, 3 adet, 4 adet kapak resmi olan 4 ayrı kart

Yöntem: Model olma, işaret ve sözel ipucu, yönerge verme, soru sorma

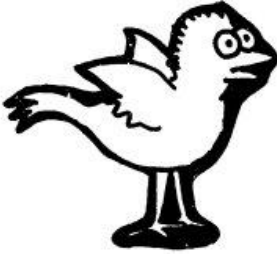
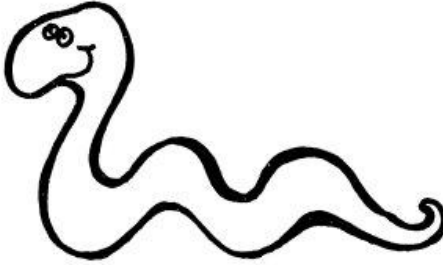
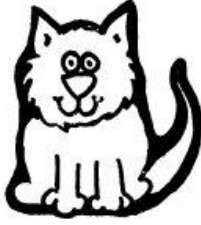
Uygulama: Çocukla masada karşılıklı oturulur. Materyal setleri eğitimcinin kolaylıkla ulaşabileceği ve çocuğun göremeyeceği bir yere bırakılır. Boncukların içinde olduğu tabak masanın üzerine konur. Çocuğun dikkati tabağa çekilir.

Boncuklar gösterilerek, “Bunlar ne?” diye sorulur. Çocuk, “Boncuk.” derse boncuk resimleri alınıp sırayla çocuğun önüne konur. “Bak bunlar da boncuk resimleri.” denir. Çocuğun kartları eline almasına 3-4 saniye izin verilir ve ardından kartlar çocuğun elinden alınıp masaya konur.

Tabaktaki boncuklardan bir tane alınır. Alınan boncuk ve çocuğun önündeki kartlar gösterilerek, “Ben bir boncuk aldım, sen de bu kartlardan bir boncuk resmi olan kartı göster.” diye yönerge verilir. Çocuk doğru tepki verirse ödüllendirilir, yanlış kartı gösterirse sözel ve işaret ipuçlarıyla doğru kartı göstermesine yardım edilir. Tepkisiz kalırsa fiziksel yardımla bir boncuk resmi olan kartı göstermesi sağlanır. Daha sonra aynı yöntemle diğer materyallerle çalışılır. Bu bölümde eğitimcinin özel gereksinimli çocuğa yönelik kâğıt üzerinde boyama, işaretleme, yuvarlak içine alma, çizgi ile birleştirme ve çizme çalışmalarını kullanarak yaptırabileceği etkinlik örnekleri verilmiştir.

Etkinlik 9: Noktaları birleştir, şekli tamamla.

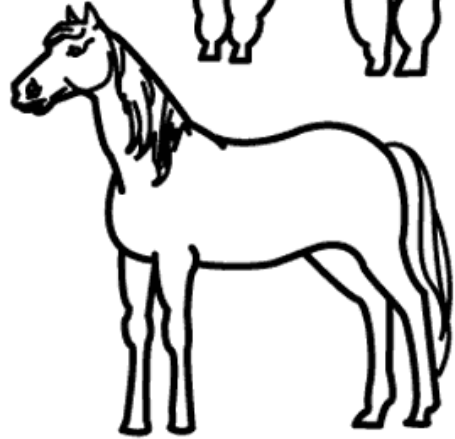
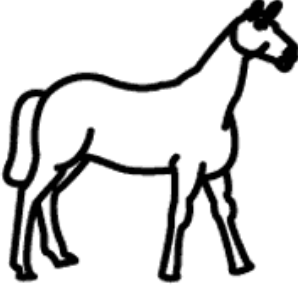
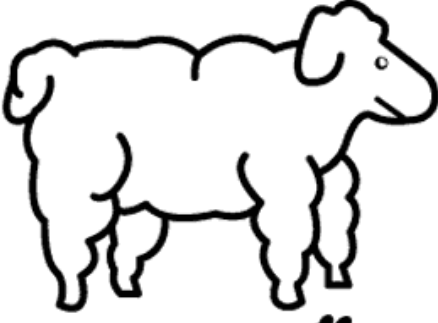

Yönerge: Hayvanları evleriyle eşleştir

Etkinlik 10

Annesini Bul!

Yavru hayvanlarla annelerini bir kalem yardımı ile eşleyin.

Etkinlik 11

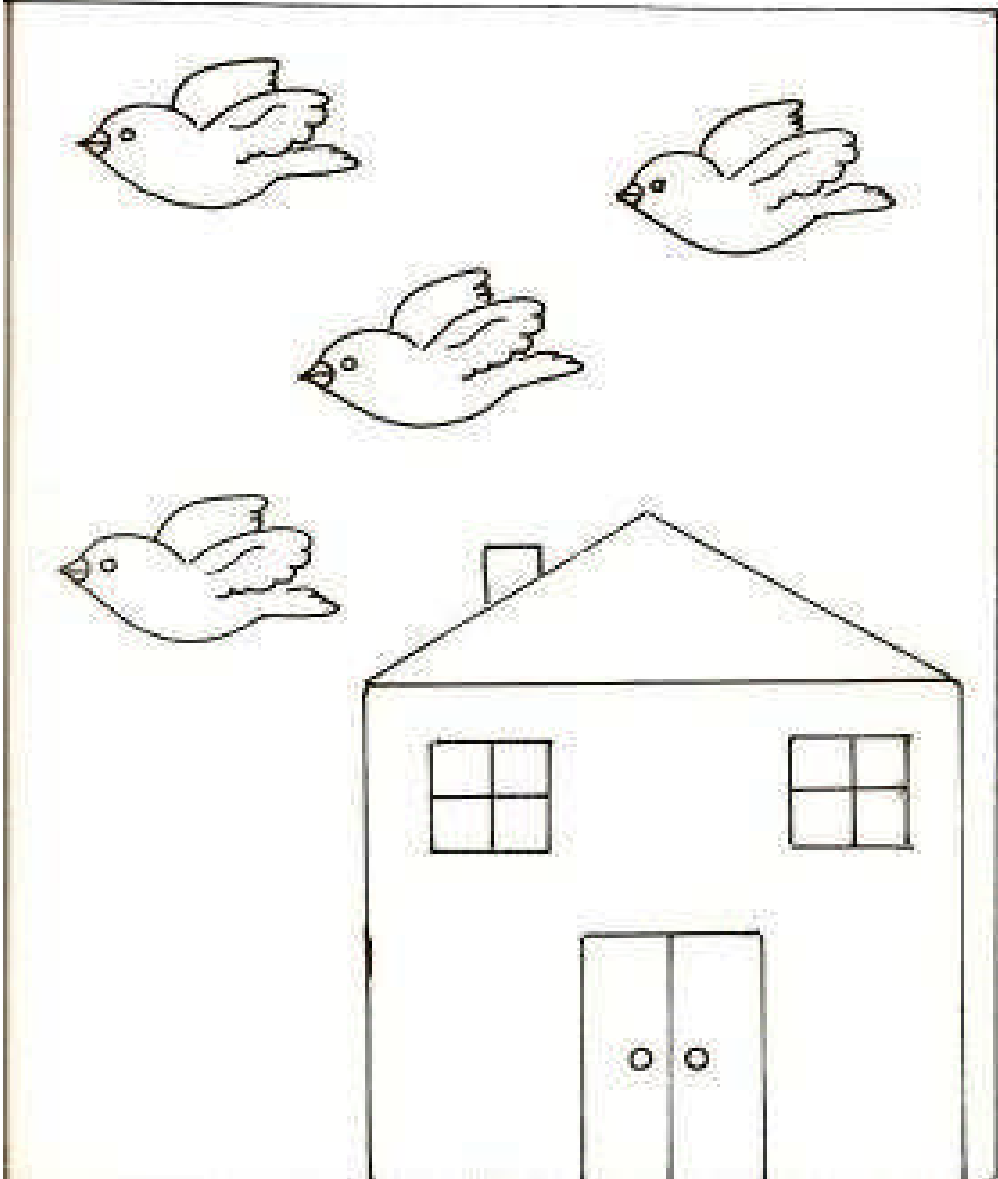

Etkinlik 12: Noktaları birleştir şekli tamamla.

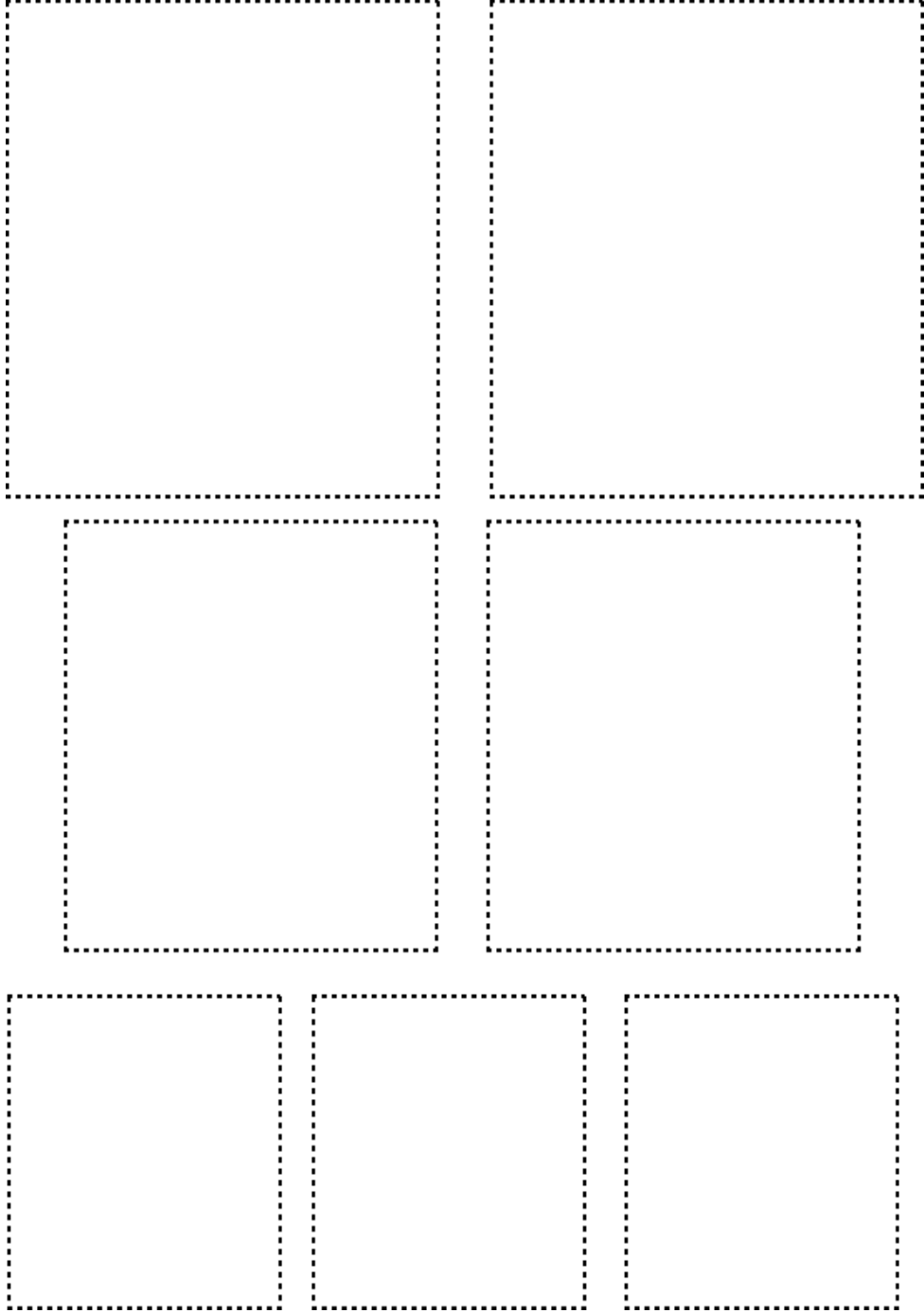

Etkinlik 13: Noktaları birleştir, şekli tamamla.

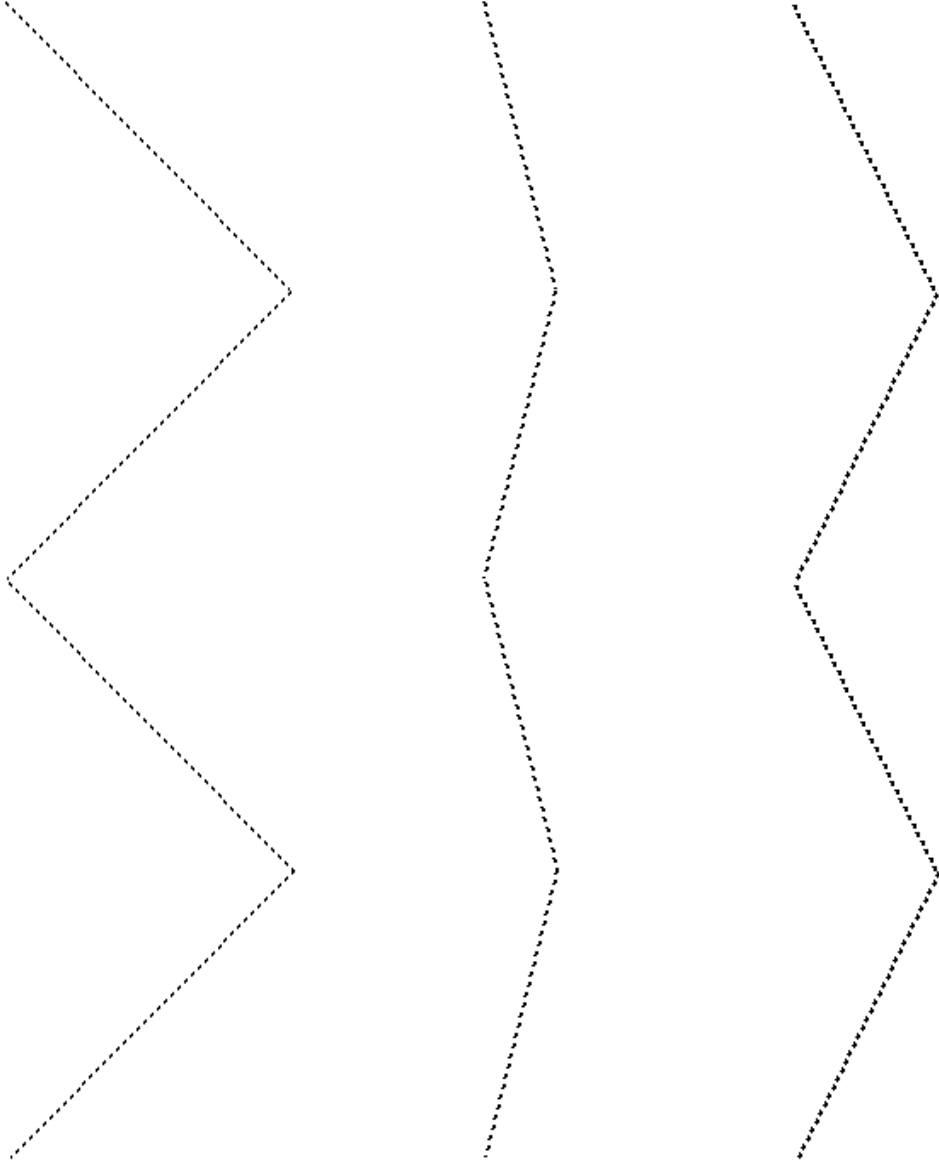
En yksekteki kuşu sarıya, en alçaktaki kuşu yeşile boy.

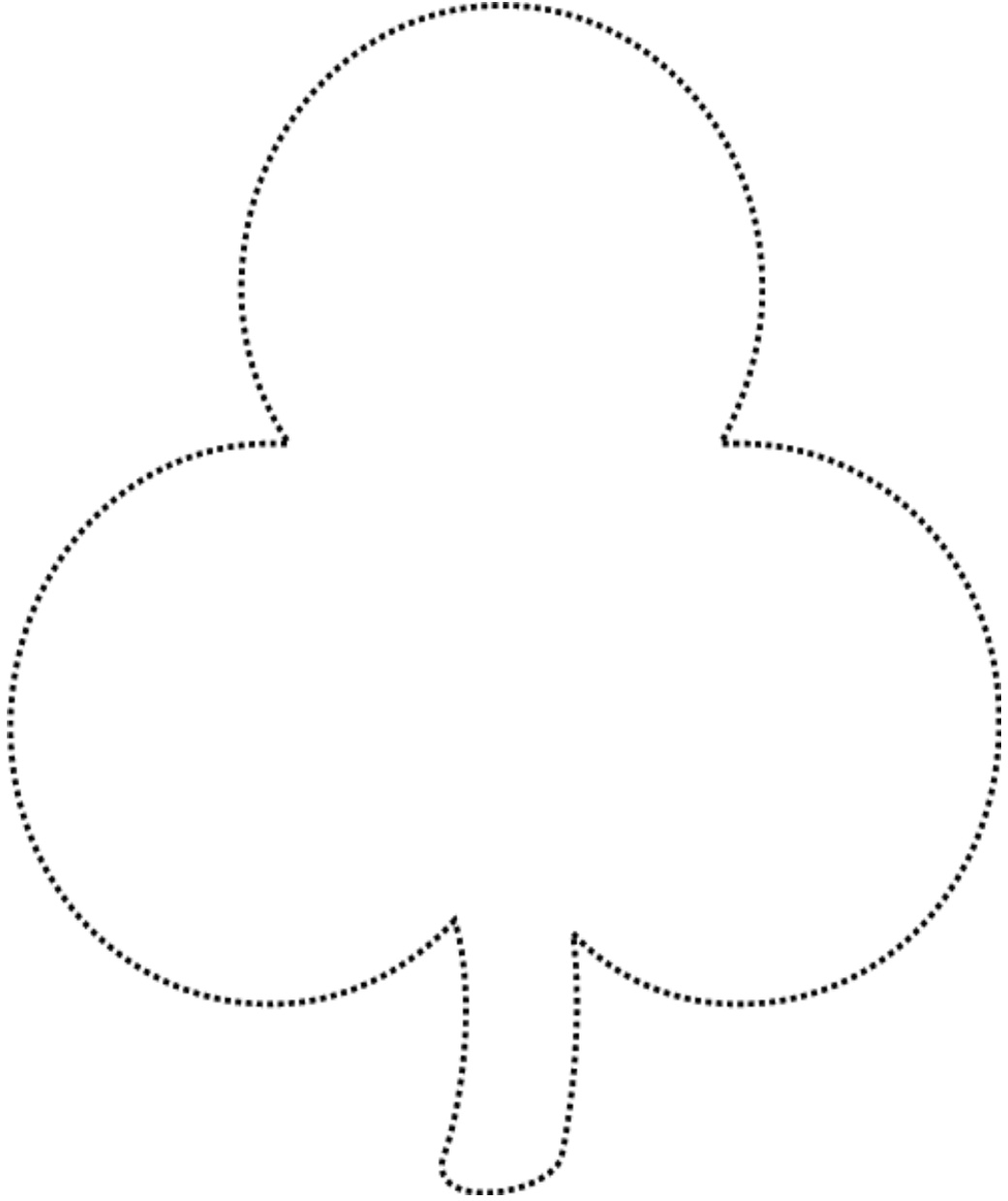
Etkinlik 14

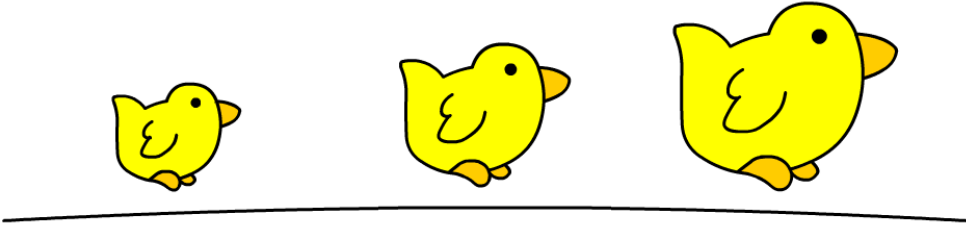
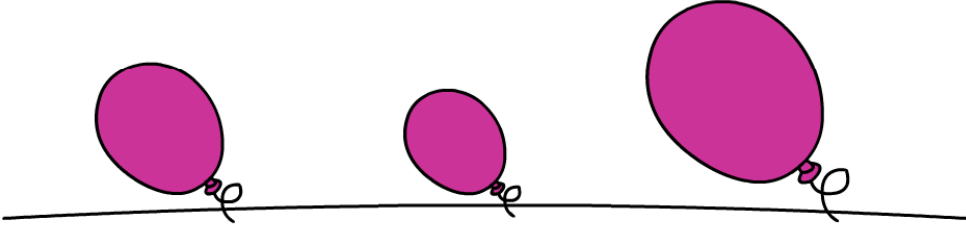
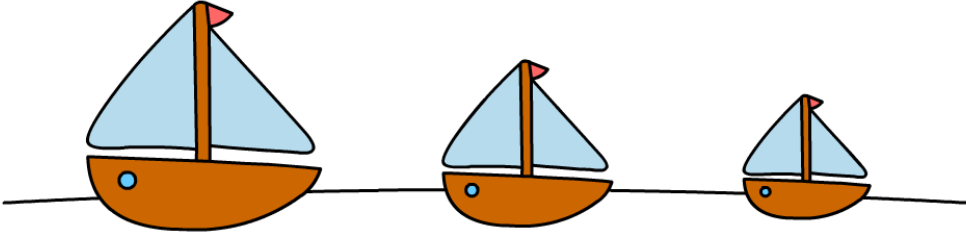
Etkinlik 15:Noktaları birleştir, şekli tamamla.

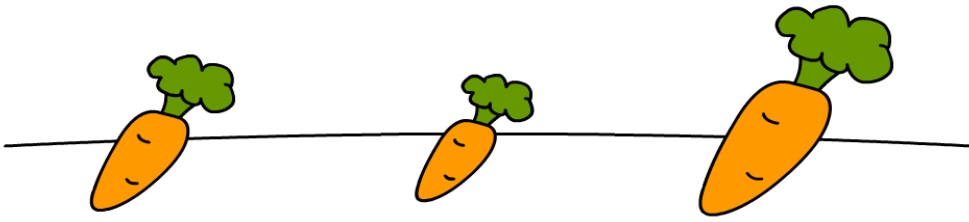
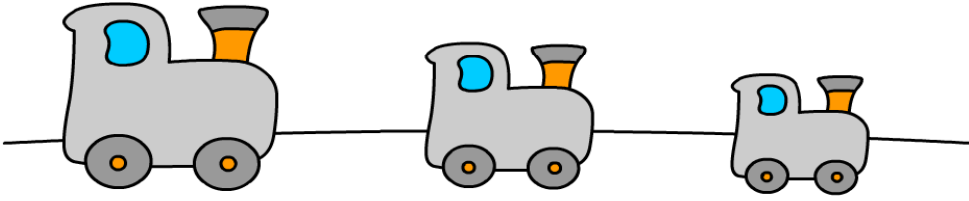
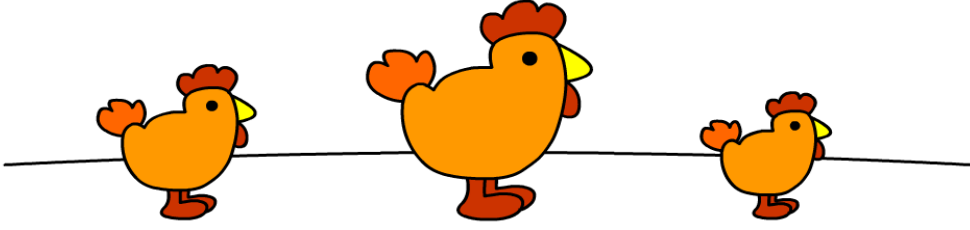
Etkinlik 16:Noktaları birleştir, şekli tamamla

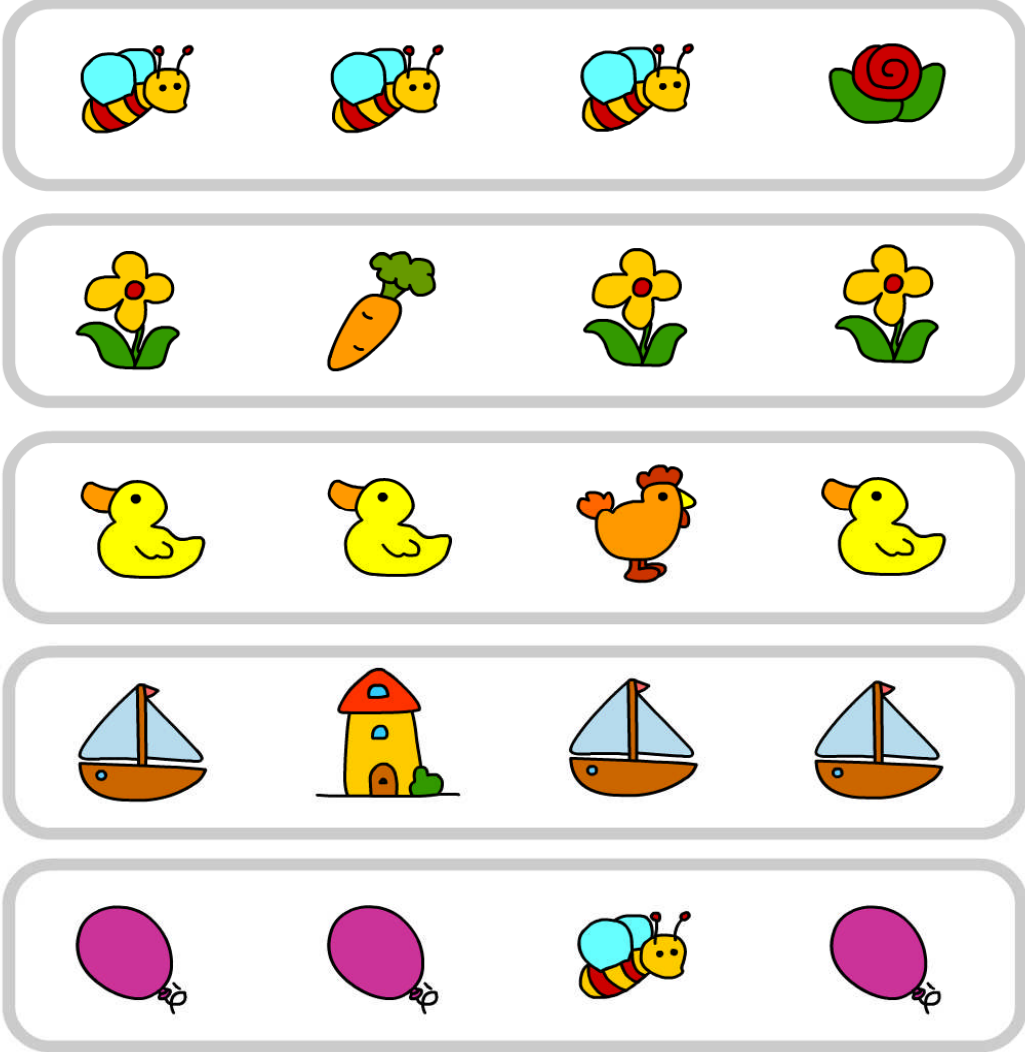
Etkinlik 17:Noktaları birleştir, şekli tamamla

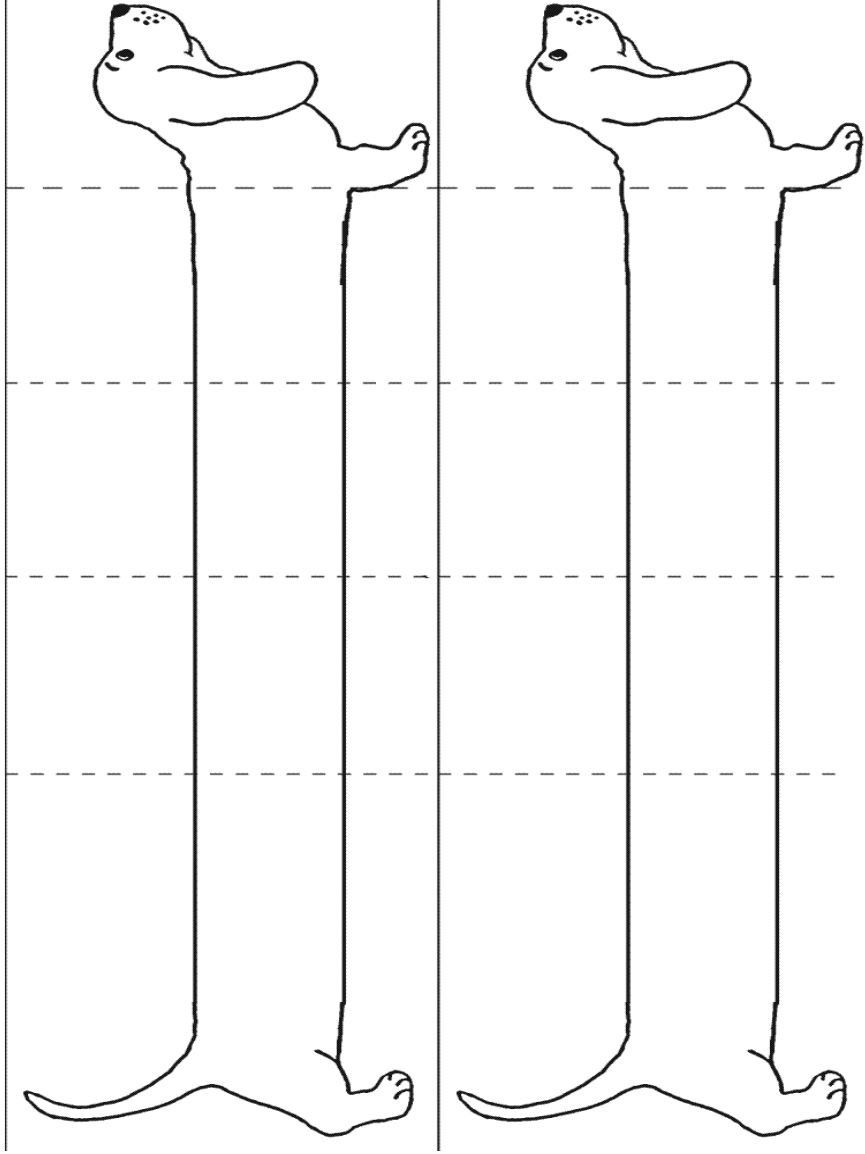
Etkinlik 18:Küçük olanı daire içine al.

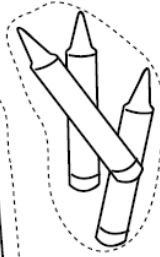
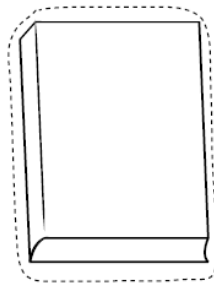
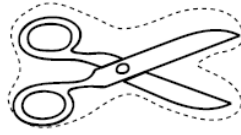
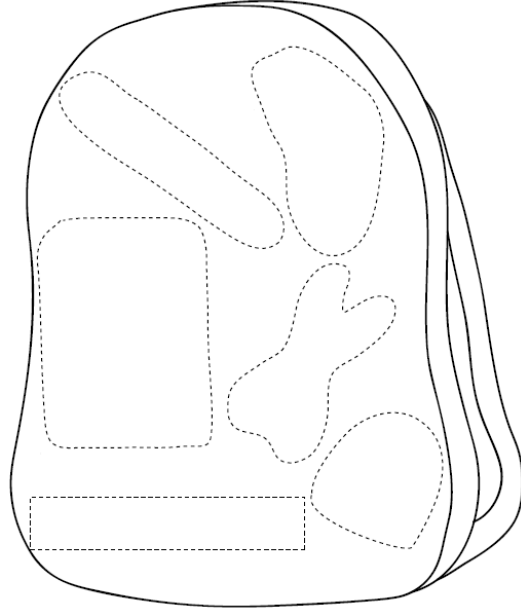
Etkinlik 19: Büyük olanı daire içine al.

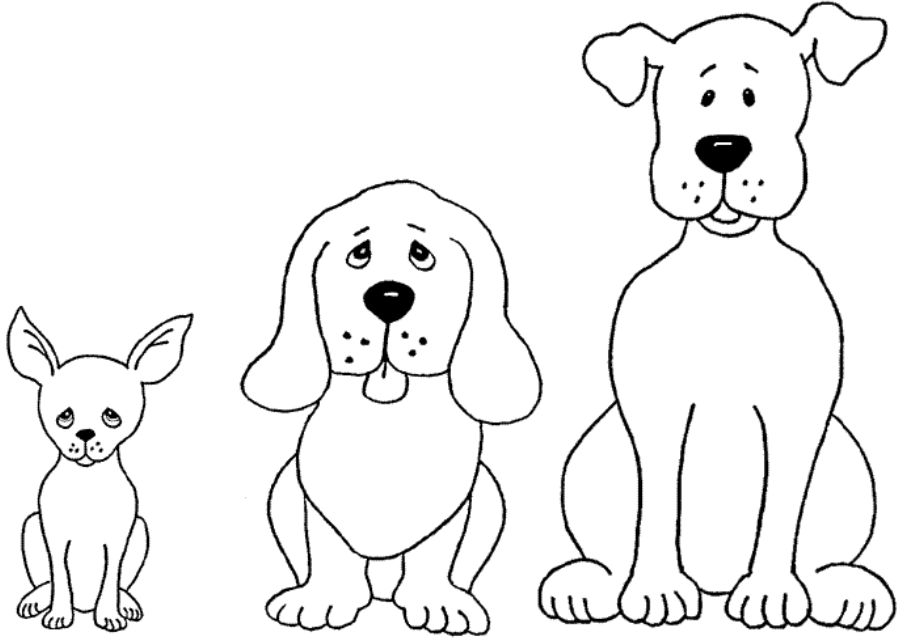
Etkinlik 20:Farklı olanı bul, işaretle.

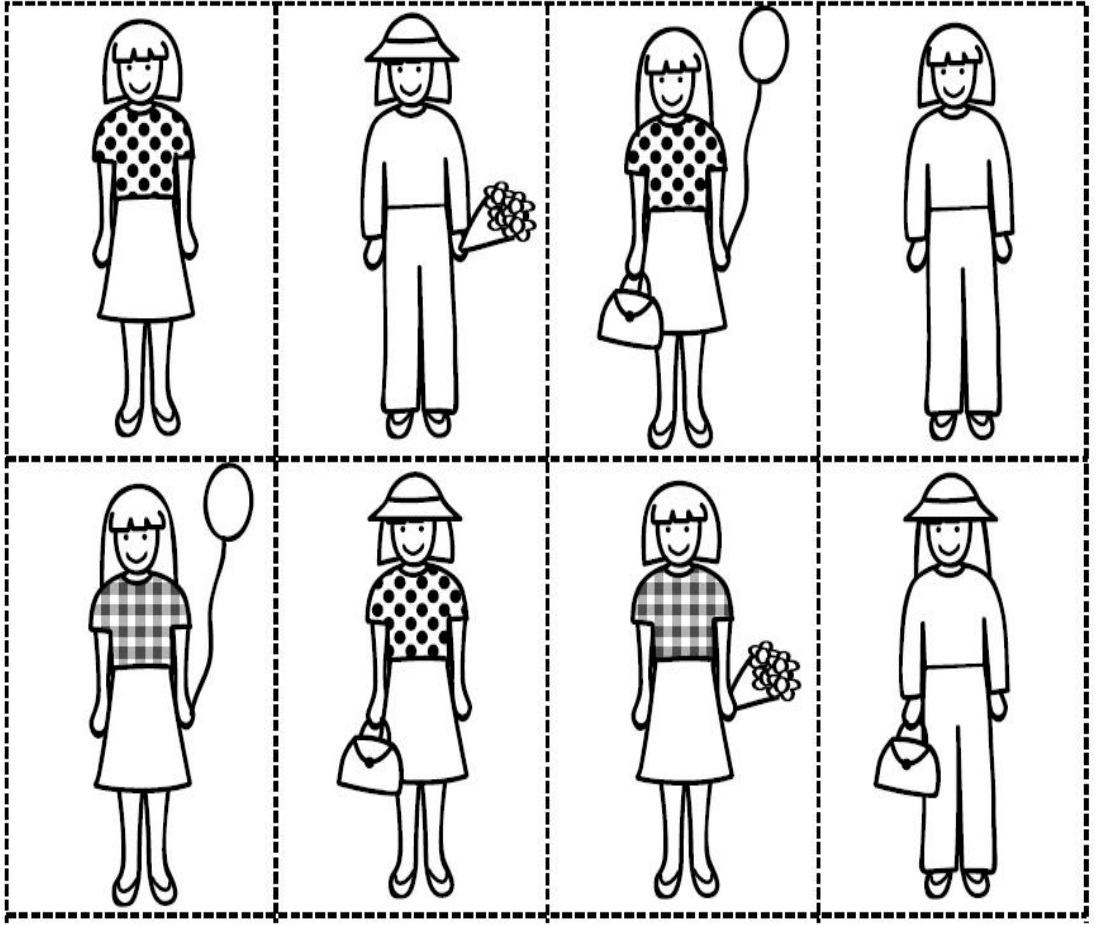
Etkinlik 21:Noktalı yerlerden katlayarak git, köpeğin boyunu kısalt.

Etkinlik 22: Noktalı yerlerden kes, çantanın içine yapıştır.

Etkinlik 23: Büyük köpeğin yanına işaret koy.
Küçük köpeğin yanına işaret koy.
Orta köpeğin yanına işaret koy.

Etkinlik24:Resimleri boya, kes, eşleştir.

Bu çalışma çoğaltılabilir ve resimli kartlar elde edilebilir. Eğitici oyun kartları oluştuktan sonra birçok etkinlikte kullanılabilir.

2.1.4.Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmalarına Uygun Araç Gereç Hazırlanırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Hazırlanacak araç gereçler özel gereksinimli çocukların özrünün türüne ve derecesine göre hazırlanmalıdır.
- Hazırlanacak aracın ilgi ve dikkat çekici olmasına özen gösterilmelidir.
- Hazırlanacak araçlar kavramlara uygun olmalıdır.
- Güvenilir, sağlam, tehlikeli durumlar oluşturmayacak araç gereçler seçilmelidir.
- Araç gereçlerin sağlam malzemeden yapıldığına dikkat edilmeli, çabuk kırılan ekonomik olmayan araç gereçler kullanılmamalıdır.

2.1.5.Okuma Yazmaya Hazırlık Çalışmaları İçin Etkinlik Hazırlama

Okuma yazmaya hazırlık etkinlikleri bölümünde, etkinlik örnekleri verilmiştir. Bu bölümde verilen etkinlikler, özel gereksinimli çocukların özrünün türüne ve derecesine göre belirlenmeli ve uygulanmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Herhangi bir özür grubuna ait, okuma yazmaya hazırlık çalışması planlayınız. Planladığınız çalışmayı, belirlediğiniz özür grubuna uygulayınız. Uygulamada karşılaştığınız durumları, edindiğiniz deneyimleri bir rapor haline getirerek arkadaşlarınızla paylaşınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını uygulamak istediğiniz özür grubunu belirleyiniz.	➤ Çevrenizdeki özel eğitim kurumlarını ziyaret ediniz ve kurumdan belirlediğiniz özür grubuna ait çocuk seçiniz
➤ Özür grubuna uygun okuma yazmaya hazırlık çalışmasını belirleyiniz.	➤ Çeşitli kaynaklardan, gittiğiniz kurumdan ve internetten yararlanınız.
➤ Belirlediğiniz çalışmaya uygun kullanacağınız araç-gereçleri hazırlayınız.	➤ Araç gerecin özür grubuna ve verilecek olan kavrama uygun olmasına dikkat ediniz.
➤ Uygulanacak etkinliğin yönergelerini belirleyiniz.	➤ Uygulanacak etkinliğin yönergelerinin basit anlaşılır olmasına dikkat ediniz.
➤ Hazırladığınız etkinliği, belirlediğiniz özel gereksinimli çocuğa uygulayınız.	➤ Öncelikle randevu almayı unutmayınız. Randevunuza zamanında gitmeye özen gösteriniz. ➤ Sabırlı ve sevecen davranınız. ➤ Hazırladığınız etkinliği, belirlediğiniz özel gereksinimli çocuğa uygularken özrünün türüne ve derecesine dikkat ederek etkinliği uygulayınız.
➤ Etkinliğinizin sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Etkinliğinizin sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla tartışarak paylaşınız.

UYGULAMALI TEST

Aşağıda hazırlanan değerlendirme ölçeğine göre kendiniz ya da arkadaşınızın yaptığı çalışmayı değerlendiriniz.

Gerçekleşme düzeyine göre “ Evet / Hayır ” seçeneklerinde uygun olan kutucuğu işaretleyiniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
Okuma yazmaya hazırlık çalışmasını uygulamak istediğiniz özür grubunu belirlediniz mi?		
Özür grubuna uygun okuma yazmaya hazırlık çalışmasını belirlediniz mi?		
Belirlediğiniz çalışmaya uygun kullanacağınız araç-gereçleri belirlediniz mi?		
Uygulanacak etkinliğin yönergelerini hazırladınız mı?		
Hazırladığınız etkinliği, belirlediğiniz özel gereksinimli çocuğa uyguladınız mı?		
Etkinliğinizin sonucunu sınıfta arkadaşlarınızla paylaştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Uygulama faaliyetinde yapmış olduğunuz çalışmayı kontrol listesine göre değerlendiriniz.Yapmış olduğunuz değerlendirme sonucunda eksikiniz varsa, faaliyete dönerek ilgili konuyu tekrarlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve beceriler doğrultusunda, aşağıdaki soruları yanıtlayınız. Aşağıdaki soruları doğru yanıtlara (D), yanlış yanıtlara (Y) şeklinde yazarak cevaplayınız. Cevaplarınızı cevap anahtarından kontrol ediniz

1. ( ) Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarını planlarken farklı malzemeler kullanılmadan çocukların düşünce güçlerini artırmalıdır.
2. ( ) Uygulama yaparak, yaşayarak, gözleyerek, kalıcı ve en etkili bilgi edinme yoludur.
3. ( ) Çocuklar, konum kavramlarını çok kolay öğrenirler ve çok sık karıştırmazlar, u bakımdan tekrarların sık olması ve çok çeşitli materyallerle çalışılması gerekmektedir.
4. ( ) Hazırlanacak araç gereçler özel gereksinimli çocukların özrünün türüne ve derecesine göre hazırlanmalıdır.
5. ( ) Araç gereçlerin sağlam malzemeden yapıldığına dikkat edilmeli, çabuk kırılan, ekonomik olmayan araç gereçler kullanılmamalıdır.
6. ( ) Özel gereksinimli çocukların kavram öğretimi için bireyselleştirilmiş öğretim programları hazırlanırken, öğretim sürecindeki basamaklar karmaşık olarak verilmelidir.
7. ( ) Özel gereksinimli çocuklar, uygun uyarıcılara cevap verirler, gelen bilginin organize edilmesi ve sınıflandırılmasında zorluk çekmezler.
8. ( ) Özel gereksinimli çocuklara verilen etkinliklerin yönergeleri, basit ve anlaşılır olmalıdır
9. ( ) Çocuklara kavram öğretmenin amacı, yaşadıkları ortamı daha kolay tanımalarını sağlamaktır
10. ( ) Özel eğitim gerektiren çocuklarda soyut kavramları algılama düzeyi çok yüksektir.
11. ( ) Kavramlar, soyut ve somut olarak iki grupta ele alınır.
12. ( ) Kavram, varlıkların ve olayların belirli özelliklerini içeren ve herkes tarafından farklı şekilde algılanan düşüncelerdir.
13. ( ) Kavramlar, insanların duygu, düşünce ve hareket bütünlüğü içinde edindikleri tecrübeleri ile oluşurlar.
14. ( ) Özel gereksinimli çocukların özürlerinin türüne ve derecesine göre, gelişim özellikleri, bireysel özellikleri, ayırt etme, analiz etme, sentez gücü, transfer etme ve öğrenme stilleri gibi bilişsel özellikleri dikkate alınarak öğretim amaçları belirlenmelidir.
15. ( ) Öğretim sırasında kavramın iki ya da daha fazla sayıda anlamının bir arada öğretilmeye çalışılması durumunda, öğrenci kavramı anında öğrenirler

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet kapsamında kazandığınız bilgi ve becerileri aşağıdaki soruları yanıtlayarak belirleyiniz. Soruların yanındaki başlıkları; doğru önermeler için (D), yanlış önermeler için (Y) yazarak doldurunuz.

1. ( ) Bireyselleştirilmiş eğitim programı içerisinde, özel gereksinimli çocukların özür ve tür derecelerine göre, günlük yaşamda kullanılan kavramları algılamaları, basit ve anlaşılır yönergelerle çeşitli becerileri, bu kavramlar doğrultusunda kazanmaları, özel eğitimde okuma yazmaya hazırlık çalışmaları içerisinde yer alır.
2. ( ) Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, motor koordinasyon, algısal ayırt etme ve yönsel motor koordinasyon alanları bulunmaktadır.
3. ( ) Kavramlar; insanların duygu, düşünce ve hareket bütünlüğü içinde edindikleri tecrübeleri ile oluşmazlar.
4. ( ) İşitsel algı; gördüğünü tanıma, bilme, bulmadır.
5. ( ) Özel gereksinimli çocuklar, zihinsel bir süreç olan kavram oluşumunun gerçekleştiği normal gelişim aşamalarını gösteremezler.
6. ( ) Okuma yazmaya hazırlık çalışmalarında, görüş ve hareket arasındaki fiziksel yeterlilik, el göz koordinasyonu şeklinde adlandırılan alan yönsel alandır.
7. ( ) Kavram, bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımıdır.
8. ( ) Sıklıkla sınırlı dil becerileri özel gereksinimli bireylerin genel özellikleridir.
9. ( ) Kavram öğretiminden sonra, öğretilecek kavramın ayırt etme düzeyinde öğrenilmiş olması gereklidir.
10. ( ) Çocuklar başlangıçta dış dünyayı oyuncaklarla değil yetişkinleriyle tanımaya çalışır.
11. ( ) En üst dereceyi bildiren kavramlar en geniş, en büyük, en ağır gibi kavramlardır.
12. ( ) Kavram geliştirici çalışmalar basitten zora, bilinenden bilinmeye doğru olmalıdır.
13. ( ) Eğitici oyuncaklar özel gereksinimli çocukların özürlerinin tür ve derecelerine yaşlarına ve gelişim düzeylerine göre hazırlanmalıdır.
14. ( ) Özel gereksinimli çocukların, okuma yazmaya hazırlık etkinliklerini planlarken, bu çocukların neyi, nasıl öğreneceği ve bu öğrendiklerini uygulayabilme düzeylerini bilmek önemli değildir.
15. ( ) Hazırlanacak araçların kavramlara uygun olması şart değildir.
16. ( ) Hazırlanacak araçlar pahalı ve amaca uygun olmalıdır.
17. ( ) Özel gereksinimli çocukların tüm gelişim alanları desteklenerek eğitim verilmelidir.
18. ( ) Ses etkinlikleri, özel gereksinimli bireylerin işitme becerilerini artırır.
19. ( ) Gruplama etkinlikleri ile çocuklar benzer nesneleri eşleştirir.
20. ( ) Özel gereksinimli bireylere yönelik hazırlanan bireysel eğitim planı, çocukların özür ve derecelerine uygun olarak hazırlanmamalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı, cevap anahtarı ile karşılaştırınız. Doğru cevap sayınızı belirleyerek kendinizi değerlendiriniz. Yanlış cevaplar verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek ilgili bölümü kontrol ediniz.

Öğrenme faaliyetleri, ölçme değerlendirme ve modül değerlendirme bölümlerinde istenen çalışmaları başarı ile tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer modüle geçiniz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ -1 CEVAP ANAHTARI

SORULAR	CEVAPLAR
1	D
2	D
3	Y
4	D
5	D
6	Y
7	D
8	D
9	Y
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ -2 CEVAP ANAHTARI

SORULAR	CEVAPLAR
1	Y
2	D
3	Y
4	D
5	D
6	Y
7	Y
8	D
9	D
10	Y
11	D
12	Y
13	D
14	D
15	Y

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

SORULAR	CEVAPLAR
1	D
2	D
3	Y
4	Y
5	D
6	Y
7	D
8	D
9	Y
10	Y
11	D
12	D
13	D
14	Y
15	Y
16	Y
17	D
18	D
19	D
20	Y

KAYNAKÇA

- ARAL Neriman, Adalet KANDIR, Münevver YAŞAR CAN, **Okul Öncesi Eğitim** Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- ARAL Neriman, Adalet KANDIR, Münevver YAŞAR CAN, **Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı**, Kök Yayıncılık, 2005.
- TÜRKER KULOĞLU Neslihan, Aynur AYDOĞAN AKINCI, **Özel Eğitimde Akademik Becerilere Hazırlık**, Özgür Yayınları, İstanbul.
- OĞUZKAN Şükran, Özgör DEMİRAL, Gülseren TÜR, **Okul Öncesinde Yaratıcı Çocuk Etkinlikleri** Ya-pa Yayıncılık, İstanbul, 2001.
- YAPRAK E. Gamze, **Özel Eğitimde Akademik Beceriler**, Özgür Yayınları, İstanbul 2007.
- www.pediko.com
- Wwwçagdaşyasam.com
- www.images.google.com
- www.kaplumbagaanaokulu.com
- www.sakaryarehberim.com
- www.gümüshaneram.com
- www.kentrehber.com
- www.özelegitimci.blogcu.com
- www.öğretmenim.com